

**BEITEBRUKSPLAN
FOR
BEIARN KOMMUNE**

2018 - 2021

Innhold

1. Innledning	3
2. Målsettinger	4
3. Gjennomføring av arbeid/planprosess	4
4. Beitebruken i Beiarn	5
4.1 Historikk	6
4.2 Beitekvalitet	6
4.3 Dyr på beite	7
4.3.1 Sau i utmark	8
4.3.2 Storfe i utmark	8
4.3.3 Geit i utmark	8
4.4 Organisering og tilsyn	8
4.5 Beitebehov/beitekapasitet	9
4.6 Verdien av utmarksbeitet	10
4.7 Innmarksbeite	11
5. Lovverk og rammer	11
6. Utfordringer/interessekonflikter knyttet til beitebruken	12
6.1 Rovdyr	12
6.2 Sykdom	14
6.3 Ulykker	14
6.4 Beiterettigheter/gjerdehold	14
6.5 Hytteområder	14
6.6 Turisme/friluftsliv (løshunder, stier m.m.)	15
6.7 Verneområder	15
6.8 Kraftutbygging	16
6.9 Jakt og jegerinteresser	16
6.10 Gjengroing	16
6.11 Skogsdrift - skogreising	16
6.12 Fv 813	17
6.13 Reindriften	17
7. Utmarksbeite i plansammenheng	18
8. Rodebeskrivelser	
8.1 Rode 1	19
8.2 Rode 2	21
8.3 Rode 3	24
8.4 Rode 4 og 6	28
8.5 Rode 5	32
9. Tiltaksplan	36
10. Kartdel	38
11. Vedlegg	38

1. Innledning

Det er vel på tide med revurdering av beiteplanen som ble laga i 1999.

Jeg ser at det har skjedd mye siden vi la arbeid i å utarbeid en beiteplan.

Det er blitt færre bønder de siste åra, men sauetallet har variert mellom 4700 - 3500 (med vel 4000 siste året), så vi kan vel si at sauetallet på beite har vært stabilt!

Derimot ser jeg at vi har en alt for stor bestand av rovdyr i våre beiteroder. Blir det tatt ut en yngling av jerv ett år så er det nye som kommer til etter 1 til 2 år; det er nok å ta av!

I rodene har det blitt færre beitebrukere, og i enkelte roder er det bare en og to igjen. Kanskje det er på tide å slå sammen enkelte roder?

Da det kom krav fra myndighetene om org.nr ble sausankerlaget omorganisert til Beiarn Beitelag SA med medlemmer som har sau, geit og storfe ute på beite.

Geitbøndene sanerte sine geitbesetninger i 2005 (Friskere geiter) med det resultat at de ikke fikk fortsette med kombinasjonen geit + sau. Det resulterte i at det bare er en besetning med sau i rode 4 og 6. Resultatet av det er at liene i rode 4 er i ferd med å gro igjen!

Tapstallene har stabilisert seg på 10 til 13% med en alt for stor rovdyrbestand med tap til jerv, ørn, gaupe og rev. Kanskje bør vi stimulere til økt revejakt da det viser seg at reven tar en del lam ved utslepp på våren.

Vi har et potensiale på 10 000 til 15 000 dyr på beite i Beiarn. For å få ned tapsprosenten etter ønske fra mattilsynet, må vi øke bestanden av dyr på beite.

Beiarn Beitelag SA har hatt et tap på 400 til 600 dyr de siste årene - alt etter om det har vært smågnagerår eller ikke.

Rodene våre er mettet med rovdyrrevir, så den eneste måten pr i dag er å øke antallet beitedyr for å få ned tapsprosenten.

Men hva med velferden til de tapte dyra ???

Håkon Høyås

Leder i Beiarn Beitelag SA

2. Målsettinger

Beitebruksplanen har fire hovedmål:

- Beitebruksplanen skal være et grunnlag for annet planarbeid i kommunen. Den skal være et nyttig redskap i kommunens planarbeid, samt i forbindelse med andre politiske beslutninger som berører utmarksområdene og bruken av utmarksressursene
- Planen skal dokumentere omfanget og verdien av beitinga i dag. Den er en systematisk presentasjon av beitearealene i kommunen og bruken av disse arealene til beiting med husdyr. Den skal vise til historisk bruk og gi estimater for framtidig bruk.
- Planen skal sikre at beitenæringa har tilgang på areal og ressurser også i framtida. Den skal være et verktøy for framtidig, rasjonell beitebruk.
- Planen skal komme med tiltak som styrker beitebruken og reduserer konfliktnivået. Den skal ikke løse uavklarte juridiske problemstillinger, men der slike finnes, gjerne påvise disse og foreslå framtidig håndtering. Finne praktiske løsninger på de problemer og uklarheter som kan oppstå med hensyn til beitebruken.

3. Gjennomføring av arbeid/planprosess

Revidering av beiteplan for Beiarn Kommune fra 1999 ble igangsatt av Beiarn Beitelag SA i nært samarbeid med Beiarn Kommune høsten 2015.

Det ble innvilget inntil kr. 52.500,- fra Fylkesmannen i Nordland (30.06.15) til arbeidet.

En arbeidsgruppe på 10 stk samt sekretær fra Beiarn Frivilligsentral ble nedsatt 12.10.15.

3 stk fra Beitelaget deltok på en beitebrukskonferanse i Bodø, 26.-27.10.15.

Oppstartsmøte ble avholdt 26.11.15 hvor også Landbrukslaget, Saltfjellet Reinbeitedistrikt og Beiarn Kommune deltok i tillegg til representanter fra rodene.

Oppstart av planarbeidet ble vedtatt i Plan- og ressursutvalget, 28.01.16.

Vedtatt: Arbeidet med revisjon av Beiteplan for Beiarn 2018 - 2021 igangsettes snarest. Styret i Beiarn sankerlag SA er styringsgruppe for planarbeidet. Beiarn kommune har en representant i arbeidsgruppen.

Beiteplanen skal inneholde:

1. Historikk og fakta
2. Lovverk og rammer
3. Problemstillinger og utfordringer
4. Tiltaksdel
5. Kartdel

Prosess med milepæler:

1. Oppstartmøte i beiteplangruppen 26. november 2015
2. Forslag til prosess framlegges Plan og ressurs januar 2016
3. Politisk vedtak oppstar beiteplanarbeid i Plan og ressurs januar 2016
4. Prosessarbeid februar 2016 - juni 2017.
5. Høring september 2017.
6. Politisk behandling høst 2017

Fullføringsfrist med politisk behandling i Plan og ressurs settes til desember 2017.

Planen skal refereres for kommunestyret.

Beiteplan for Beiarn 2018 - 2021 er foranket i Kommuneplanens samfunnsdel 2014 - 2024 og Strategisk næringsplan 2016 - 2020.

Enstemmig vedtatt

Beiteplan for Beiarn kommune vil ligge som en temaplan under Strategisk Næringsplan, men forankringen ligger i Kommuneplanens samfunnsdel 2014 - 2024 punkt 8.2 Næringsutvikling: Landbruk og reindrift:

Beiarn kommune har som mål å utnytte landbrukets ressurser og produksjonsmuligheter på en bærekraftig og miljømessig forsvarlig måte. Strategi: Sikre de aktive gårdbrukernes og reindriftens produksjonsgrunnlag. Gjennom areal planen skal det utarbeides en oversikt over kjerneområder for landbruk.

Beiteplan for Beiarn vil således direkte komme i inngrep med Arealplanen. Ved å gi Beiteplanen status temaplan forenkles planprosessen betydelig. Planen høres i de naturlige organer før endelig politisk behandling av utvalget Plan og ressurs.

I 2016 ble det avholdt 5 rodemøter hvor følgende punkter ble gjennomgått:

1. Kart.
2. Antall og type beitedyr.
3. Sperregjerder, sankegjerder, beredskapsgjerder, utmarksgjerder o.l.
4. Beiterettigheter.
5. Gjeterhytter.
6. Viltforhold.
7. Reindrifta.
8. Andre installasjoner som f.eks. saltsteinplasser, ferister/broer, gamle gjerder, kulturminner osv.
9. Hytteområder.
10. Andre utbygginger; kraftutbygging, Arena Beiarn, lysløype og skihytte m.m.
11. Planer (gjeterhytter, gjerder o.l.).
12. Konfliktområder.

Det har også vært avholdt temamøter om kommunens arealplan (14.11.16), skogbruk og skogsdrift (22.02.17) og hytteområder, turisme/friluftsliv og jakt/jegerinteresser m.m. (26.06.17). I tillegg har beiteplanarbeidet vært oppe som saker på styremøtene og årsmøtene til Beiarn Beitelag SA i perioden.

4. Beitebruken i Beiarn

Utmark som beite for husdyr har i generasjoner hatt stor betydning for næring og bosetting i Beiarn. Slik er det fremdeles. I Beiarn er det 17 bruk med sau og 6 med geit som aktivt bruker utmark som beitegrunnlag. I tillegg går noe storfe på nært utmarksbeite, og reindriftsnæringa har beiterettigheter i vårt område. Ca. 4000 sau og lam, 1000 geit og kje og noen få storfe slippes i utmark årlig. I tillegg er Beiarn kommune en del av Saltfjellet reinbeitedistrikt med en øvre grense på 3500 rein årlig. Beiarn har lang tradisjon for utnyttelse av utmarksressurser gjennom beitebruk. Samtidig er utmarksbruken i endring. Andre interessegruppers bruk av utmark kan ofte komme i konflikt med tradisjonell utnyttelse av utmarksressursene. For å sikre beitebruken i utmarka i fremtiden, er det derfor viktig at denne ressursutnyttelsen får sin rettmessige plass i den fremtidige arealplanleggingen.

4.1 Historikk

Det nye beitebruket.

Fra gammelt av var dyra sluppet ut på innmarka tidligst mulig om våren. På de delte gardene var det et utstrakt felleskap med gjeting og sanking av dyra. Særlig i utmarksbeitet var det viktig å holde oppsyn med dem. Rovdyrplagen var stor, det var stadig tale om angrep av bjørn eller varg. Dyrene ble samlet også midt på dagen for melking av kyrne (trimunning), og om kvelden for innsetting i grinder (i kve). Grindene sto på innmarka og ble stadig flyttet av omsyn til gjødslinga av marka. (Se B.1 s.49-50). Beiteperioden var på denne måten svært arbeidskrevende og gjennomført med stort samhold. I tida etter utskiftningene ble det oppsatt gjerder mellom innmark og utmark, mellom eng og beitemark. Rovdyrplagene ble etterhvert redusert. Bjørn og varg ble nesten utrydda, mens det kom enkelte overfall av jerv og gaupe fra fjell og utkant.

Sauene ble sluppet på sommerbeite i utmarka, - ofte i fjellet, med lite eller intet oppsyn, uten at tapene ble så store. Kyr og geiter ble holdt på utmarksbeite storparten av sommeren. Mot innmarka ble det vanlig å sette opp gjerder, og dyrene gikk fritt uten gjeting om dagen. Ved kveldstid ble de samlet inn for melking og bundet i sommerfjøs over natta, og motsvarende morgenstell. Sommerfjøsene ble oppsatt nær utmarksgjerdene.

Fra "Beiarn – natur, kultur og slekt gjennom tidene" 2. Del: 1800-åra: Krig og uår, fram mot modernitet. (side 29) av Øystein Ringaker

Av det samla arealet i Beiarn (1225 km²) utgjør dyrka jordbruksareal knappe 1% (ca. 11.000 da). Skogbruket har 170.000 da produktiv skog, dvs ca. 14% av flatearealet. Ellers har kommunen store beiteressurser i fjellområder, daler og ller. Tidligere ble utmarka i Beiarn utnyttet av både storfe og småfe. Det var vanlig at slåttene foregikk på nedsida av utmarksgjerdet og at melk og kjøtt sommerstid ble produsert på utmarksbeite. Ofte gikk kyrne på beite over skoggrensa. Nå har sauene overtatt som viktigste forhøster og kulturlandskapspleier i utmark med unntak av geit øverst i Beiardalen og et fåtall ungdyr av storfe, sinkyr samt rein.

4.2 Beitekvalitet

Beitegraset er en viktig ressurs.

Beiarn Kommune har rike beiter fra dalbotnen og opp mot høgfjellet. I følge Hersoug og Lyftingsmoes beitegranskninger fra 1959 er det praktisk å regne fjellbeite som det som ligger over barskoggrensa eller tilsvarende høyde der det ikke er naturlig barskog. Dalbotnen i Beiarn blir stort sett brukt til slåtteland. På bruk med småfe nyttes fulldyrket innmark kun til vår- og høstbeite, mens en på bruk med storfe i overveiende grad nytter innmark til sommerbeite. Man begynte på 1990-tallet å gjenoppta bruken av gammel slåttmark til beite til storfe for å skåne fulldyrka areal. Dette er en gledelig utvikling som vi håper vil føre til større grad av rydding og skjøtsel av gjenvokst areal langs vei og vassdrag og relativt bratt og uveisomt areal som grenser mot utmarksgjerdet.

Beitet nedenfor utmarksgjerdet ligger på kulturjord og har stor forverdi. Lisidene har i utgangspunktet også stor beiteverdi, men fordi beitemøsteret har forandret seg så radikalt de siste 50 åra, har beitegraset måttet vike for småskog og kratt.

Over barskogsgrensa beskriver Hersoug og Lyftingsmo bjørkebeltet som et særlig frodig beite. Beste beite finnes på middels god bonitet, særlig i utvokset skog. Der er det gjerne godgras og små, saftige urter som har overtaket, oftest i blanding med blåbærlyng.

Over skogsgrensa blir beiteverdien relativt låg i snitt i Beiarn, men enkelte begrensede lokale områder regnes som svært verdifulle. De største områdene som har best "karakter" er Breivik - Arstaddalen, Gåsvatnan - Lurfjell og Strandhågen - Simlebreen.

4.3 Dyr på beite

I 2017 ble det sluppet 3882 sau og lam, 871 geiter og 36 storfe på utmarksbeite. For sau er dette innenfor normalen de siste 30 årene med det laveste tallet i 2008 på 3506 sau og lam og det høyeste i 1995 med 5247 sau og lam. For geit ligger det også på omtrent samme antall som for ca 20 år siden, mens det er en betydelig reduksjon av antall storfe på utmarksbeite - 125 storfe ble sluppet på utmarksbeite i 1998.

Saltfjellet reinbeitedistrikt består av 23 næringsutøvere fordelt på 7 siidaandeler.

Disse har et fastsatt øvre reintall på 3500 dyr.

I tillegg har vi en bestand på 250-300 vinterelg (siste registrering tidlig på 2000-tallet viste ca. 200 vinterelg) som produserer ca. 100 kalver hvert år. Det høstes ca. 100 elg i Beiarn årlig.

4.3.1 Sau i utmark

Sauen er det viktigste beitedyret og tilnærmet all sauene i Beiarn går på utmarksbeite.

Tabellen under viser antall dyr sluppet på beite og tapstallene fra 1981 til 2017.

Tapstallene har variert fra 14,5% til 7,6% de siste 10 årene.

Helsetilstanden på sauene i området er god.

TAPSTALL BEIARN SAUSANKERLAG.				
UT PÅ BEITE. VOKSNE OG LAM		TAPT PÅ BEITE. VOKSNE OG LAM		TAPS %
1981	2185	1981	102	4,66
1982	2323	1982	118	5,07
1984	3088	1984	128	4,14
1985	3244	1985	104	3,20
1988	4210	1988	226	5,30
1989	4699	1989	275	5,85
1990	4647	1990	253	5,44
1991	4472	1991	342	7,64
1992	4299	1992	329	7,65
1993	4865	1993	266	5,48
1994	4935	1994	322	6,52
1995	5247	1995	335	6,40
1996	4587	1996	316	6,88
1997	5068	1997	412	8,12
1998	5036	1998	468	9,29
1999	4755	1999	626	13,16
2000	4316	2000	472	10,93
2001	4628	2001	527	11,38
2002	4685	2002	500	10,67
2003	4527	2003	529	11,68
2004	4042	2004	499	12,34
2005	3838	2005	511	13,31
2006	3962	2006	521	13,15
2007	3611	2007	329	9,11
2008	3506	2008	366	10,43
2009	3882	2009	422	10,87
2010	4036	2010	587	14,54
2011	4152	2011	555	13,36
2012	4353	2012	516	11,85
2013	4309	2013	428	9,93
2014	3923	2014	477	12,15
2015	4147	2015	430	10,36
2016	4026	2016	380	9,43
2017	3882	2017	298	7,6

Tabellen under viser beitebelegget i de ulike sankelagsområdene/beiteområdene hentet fra søknad om tilskudd til organisert beitebruk 2017.

Rode	Antall besetninger	Sau	Lam	Sum
1 Ytre Beiarn - Haubakk	5	284	456	740
2 Osbakk	2	222	351	573
3 Tollå - Muoidejohka (østsida av dalen)	4	543	689	1232
4 Øvernes	1	108	116	224
5 Gråttådal - Breivik (vestsida av dalen)	6	471	786	1257

4.3.2 Storfe i utmark

Rode 2 og 4	3 storfebønder	64		64
-------------	----------------	----	--	----

4.3.3 Geit i utmark

6 Beiardalen	6 geitebønder	945		945
--------------	---------------	-----	--	-----

4.4 Organisering og tilsyn

Beiarn Beitelag SA står ansvarlig for organisert tilsyn i beitefelt i Beiarn. Første året med gjetere var i 1993. På slutten av 1990-tallet hadde man bare midler til å ansette en gjeter med forsterkninger i perioder med mye rovdyrherjinger. Tilsyn med 1 person for hele beiteområdet var så og si verdiløst. Det var ikke mulig å observere så mange kadaver som ønsket, oppdage uro i flokkene o.l. og det ble vanskelig å holde kontroll over hvor sauene var i beiteområdet.

Enkelte brukere var seint på 1990-tallet med i et prosjekt hvor rovviltklaver/gaupeklaver ble utprøvd.

Årsakene til lammetap på utmarksbeite ble sommeren 2002 kartlagt i fire besetninger i rode 5 i Beiarn sausankerlag i Beiarn kommune i Nordland, ved hjelp av radiobånd ("dødsvarsler") og radiotelemetri. Det ble peilet daglig i beiteområdet

fra utslipp på utmarksbeite i begynnelsen av juni og frem til hovedsankingen av sau i midten av september.

De fire besetningene mistet til sammen 84 av 300 lam, dette tilsvarer et lammetap på 28 %. Av de 53 radiomerkede lammene som ble funnet omkommet og undersøkt av den lokale rovviltkontakten fra SNO Nordland, ble 30 (57 %) dokumentert tatt av jerv, 8 (15 %) ble antatt drept av jerv, ett (2 %) ble antatt drept av kongeørn, 3 (6 %) havnet i gruppen "ikke rovvilt", 3 (6 %) døde av ulykker, 3 (6 %) av sykdom/sult, mens 5 (9 %) havnet i gruppen "ukjent dødsårsak".

Tapene var konsentrert i spesielle deler av beiteområdet, som dekket tilsammen drøyt 30 km². Tidlig nedsanking, felling av jerv, og bruk av vokterhund på patrulje sammen med tilsynsfører er anbefalt som forebyggende tiltak i området.

(Fra Sammendraget av Rapport av Inger Hansen m.fl. fra Grønn Forskning 43/2002).

Rovviltprosjektet "Framtid med sau og rein i Indre Salten" ved prosjektleder Cathrine Enoksen ble gjennomført i perioden 2007-2009. I løpet av prosjektperioden ble en rekke ulike tiltak gjennomført med mål om økt kompetanse, økt dokumentasjon og reduksjon i tapene av husdyr og tamrein på beite.

I 2011 ble det avholdt et kadaverhundkurs med Kjell Smestad med et oppfølgingskurs året etter.

I 2011 og 2012 fikk Beitelaget tilskudd til utvida tilsyn med kadaverhund og foruten medlemmene selv som hadde godkjent kadaverhund, ble 2 stk engasjert til jobben.

Gjetingen fungerer nå slik at eierne skal ha jevnlig tilsyn med sauene selv.

Beitelaget hadde 24 medlemmer med sau, geiter og storfe på beite i kommunen i 2017.

Beitelaget har også organisert felles sanking om høsten enkelte år, men stort sett er det organisert innad i de 6 rodene. Beitelaget har siden 2009 kjøpt sekretær- og kassererhjelp fra Beiarn Frivilligsentral.

Mange beitebrukere har tatt i bruk radiobjøller på dyrene sine. Sporingsutstyret gir signaler med jevne mellomrom slik at dyreeier kan via data se hvor dyrene er til enhver tid. Dette kan være til hjelp ved rovdyrangrep og sjuke dyr da det utløses en alarm hvis dyret har ligget stille for lenge. Radiobjøller brukes mest på sau, men også noen storfe er merket. Disse er avhengige av mobildekning for å fungere, slik at i noen områder i fjellet er det ikke aktuelt med radiobjøller p.g.a. dårlig dekning.

2 ulike leverandører; Telespor og Findmysheep har levert over 400 bjøller siden 2010 og det har vært gunstige tilskuddsordninger på dette utstyret.

4.5 Beitebehov/beitekapasitet

Beitegranskningene for Beiarn (Hersoug og Lyftingsmo 1959) viser et potensiale på fjellbeite på 18700 sau og 11200 rein (sommerbeite). For storfe er liene nær innmark samt gammelt delvis gjengrodd slåtteland mest aktuelt, og disse har et beitepotensiale som beitegranskningene ikke omfatter. Heller ikke geita er tatt med i beitegranskningene. Ved vurdering av beiteforholdene øverst i Beiardalen ser vi som mulig å beite med 1500 geiter her.

En optimal utnyttning av beitene forutsetter ulike dyreslag. Man kan med fordel slippe ungdyr av storfe og sinkyr i utmark eller på gammelt slåtteland i større grad enn i dag. Vekselbeite md sau og storfe gir god utnyttingsgrad og må vurderes som driftsform der vårbeite for sau er knapt. En kan også tilrå kjøttproduksjon på ammekyr i større grad enn det som finnes i kommunen i dag.

Beitegranskningene fra 1959 beskriver en mulig sammensetning av beitedyr i utmark i Beiarn. Et realistisk mål for antall beitedyr i utmark i kommunen den gang var: 10000 sau, 1500 geit, 200 ungfø, 200 ammekyr og 1000 rein på trekkbeite. Det er god plass og godt nok beite til både sau og storfe i dag også. Med dagens ytelse på geita, anbefales det ikke så mye mer enn dagens antall på Fellesbeitet; ca. 660 melkegeiter.

4.6 Verdien av utmarksbeitet

Beiting er bruk av utmarka uten å forbruke den. Næringer som er basert på utnyttning av beitegraset i utmarka er selve symbolet på bærekraftig utnyttning av naturressurser. Med beitegraset som grunnlag blir det produsert høgverdig, tilnærmet økologisk mat på fornybare ressurser som bare kan høstes av beitedyr. Denne produksjonen skjer på fôr som er fritt for kjemiske næringsstoff og sprøytemidler.

Verdi av fôr høstet på utmarksbeite i Beiarn

Dyreslag	Antall dyr *	Fôropptak FEm pr. dyr og dag**	Dager på utmarksbeite	Fôropptak i føreheter FEm totalt	Fôrverdi kr. pr. år (kr. 3,5 pr. FEm)
Melkeku/ammeku	23	7,2	80	13 748	48 118
Ungdyr storfe	41	6,0	80	19 680	68 880
Sauer 1 år og eldre	1574	1,0	100	157 400	550 900
Lam	2334	1,0	100	233 400	816 900
Geiter, voksne og kje	947	1,0	80	75 760	265 160
Hester	6	4	100	2 400	8 400
Sum				502 388	1 758 358

*Kilde: Søknad om produksjonstilskudd 31.7.2017

**Kilde: NILF-notat 2006-15: Verdi av fôr fra utmarksbeite og sysselsetting i beitebaserte næringer.

Når det gjelder foropptak for rein, kan man gå ut fra at en rein tar opp ca. 2 forenheter om vinteren og det dobbelte om sommeren.

Beitedyra høster en ressurs som ellers ikke ville bli utnyttet. Denne ressursen utgjør en vesentlig del av driftsgrunnlaget på mange gardsbruk. Det har stor verdi at beitedyra bidrar til å opprettholde kulturlandskapet for samfunnet for øvrig og reiselivet. Beitinga er vesentlig for å opprettholde flere naturtyper og et variert og rikt biologisk mangfold. Disse verdiene er umulig å tallfeste, men har en stor samfunnsmessig betydning.

Samlet kjøttproduksjon på utmarksbeite i Beiarn utgjør hvert år for sau og lam 37720 kg kjøtt (42000 kg i 1999) levert slakteri til en verdi av ca. 1,9 mill.kr (2,1 mill. kr i 1999), samt ca 251 kg hjemmeslakt (2000 kg i 1999). I tillegg kommer verdien av ull fra sau og lam og skinn fra sau/lam og rein. Det leveres 5610 kg ull (15 tonn i 1999 - da klypte man sauene før de ble sendt - i dag leveres de med ulla på) årlig til en verdi av ca. 2,2 mill. kr (600000,- kr i 1999). (Det er brukt samme gj.sn.pris som i 1999; 50,- kr/kg for kjøtt og 40,- kr/kg for ulla for å beregne verdien).

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/leveransedata/slaktleveranser?leveranser=slakt&everansetype=SAU&varekategori=&leveranseaar=2016&fylke=NORDLAND&kommune=BEIARN>

Det produseres også 151000 liter geitemelk til en verdi av 1,2 mill.kr på felleseterbeite. Produksjonen av reinkjøtt har vi ikke oversikt over, men verdien er neppe dårligere enn for lammene. I tillegg blir det årlig felt ca. 100 elg til en samlet verdi av ca. 850000,- kr.

Sauen i Beiarn utgjør direkte 18,7 årsverk (1,1 årsverk pr. bruk - jfr. Hovedtabell 7 Driftsgranskninger i jordbruket 2015). I tillegg regner en med at hver arbeidsplass i landbruket skaper ytterligere 3 gjennom ringvirkninger i transport, foredling, detaljsalg, innkjøp av innsatsfaktorer m.m. Det er 17 saubruk med saudrift på deltid og heltid. Dette er 40 færre enn i 1998. Flere av disse er kvinnearbeidsplasser. Brukene er spredt langs hele Beiardalen på begge sider av elva og betyr svært mye for opprettholdning av bosettingsmønsteret og for å holde matjorda i hevd. I sidedalene som Arstaddalen, Ramskjell, Tollådalen og Gråttådalen er alle sauebrukene lagt ned, noe som gir utfordringer i form av gjengroing, dårlig vedlikeholdte gjerder m.m. Flytting av beitedyr til områder uten beitedyr kan også gjennomføres og det gis tilskudd til inngjerding av innmark (SMIL-midler).

Beiarn har i 2017 1032 innbyggere, ingen arbeidsledighet og en nedgang i skatteinntekter fra landbruket samt statlige midler til kommunen. Landbruksnæringa taper terreng og nedbygging og reduksjon i næringa blir ikke erstattet med annen næringsvirksomhet i noe stor grad. Kommunen har derfor ikke råd til å miste saueholdet eller annen landbruksproduksjon som næringsvei.

I Beiarn er det i 2017 33 stk som søker produksjonstillegg (91 stk i 1999), ca. 46 personer er registrert som brukere/partnere. 10% av de yrkesaktive er helt eller delvis sysselsatt direkte i landbruket.

4.7 Innmarksbeite

I tillegg til beitedyr i utmark beiter ca. 250 melkekyr og 300 ungdyr på innmark langs dalbotnen. Store deler av foropptaket til disse dyrene tas fra gammel slåttmark og arealer som ikke gjødsles pga dårlig framkommelighet med maskiner. Vi antar at ca. 280000 forenheter høstes på "skrapland" i dalbotnen av disse dyrene årlig. Dette utgjør en verdi på 980.000,- kr som brukerne ikke har andre kostnader med enn gjerdehold og arbeid.

5. Lovverk og rammer

Lov om ymse beitespørsmål av 16.6.1961 §§ 6-8 ansvarliggjør beitebruker til å passe på at dyra holdes til de områder hvor vedkommende har beiterett. Det har vært noen konflikter i saker hvor dyra kommer inn på områder hvor de ikke skal. Der den ene parten har hevdet sine rettigheter etter innholdet i denne loven, har

motparten påberopt seg rettigheter som er hjemlet i lov om grannegjerde av 5.mai 1961, hvor gjerdeholder holdes ansvarlig.

I § 19 i gjerdeloven pålegges grunneier å opprettholde sitt gjerde så lenge ikke annet er fastsatt ved gjerdeskjønn. Disse forholdene har medført motsetninger mellom partene hvor tidligere gjerder har opphørt. I praksis kan det oppstå problemer med å utnytte beiteretten fullt ut i tilfeller der et betydelig antall gardbrukere har sluttet med husdyr og det anlegges nye boligfelt inntil beiteområdene. Beiterett er en del av den allminnelige bruksretten. Beiteretten er under press fra interesser utenom landbruksnæringen. Særlig utbyggingsinteresser og rovdyrforvaltningen truer retten og virker til å redusere verdien av denne retten i visse områder. I en slik situasjon kan det oppstå behov for lett tilgjengelig dokumentasjon vedrørende beiteretten. Det er først og fremst jordskifteretten som kan si noe om beiteretten. Jordskiftesaker er ofte store og omfattende og blir derfor mindre brukt i.f.t. fastsetting av slike retter.

I lov om dyrevelferd av 01.01.2010 er det innført total forbud mot bruk av piggråd på nye gjerder. Det er Mattilsynet som forvalter Lov om dyrevelferd og som har ansvar for å følge opp der det er dårlige, nedfalls gjerder.

Lov om hundehold av 4.7.03 regulerer den enkelte hundeeiers ansvar for aktsomhet. Forskrift om hundehold i Beiarn kommune av 10.11.2006 utvider den allmenne båndtvangstiden som går fra 1.april til 20.august, til 20.oktober i de områder "hvor bufe beiter". Det er gjort unntak for: a. dresserte bufehunder i arbeid b. hund når den brukes i reindrift c. tjenestehund i aktiv tjeneste eller under trening d. hund brukt i ettersøk etter skadet vilt e. jakthunder som brukes under lovlig jakt, jakthundtrening og jakthundprøver mellom 20.august og 01.april. I forskrift om hundehold for Bodø kommune av 19.06.14 gjelder også utvidet båndtvang til 20.oktober "på områder hvor bufe faktisk beiter" med de samme unntakene.

6. utfordringer/interessekonflikter knyttet til beitebruken

6.1 Rovdyr

Bestandsmål for Norge og region 7 for jerv, gaupe, bjørn, ulv og kongeørn:

Bestandsmål for hele landet og region 7 for jerv, gaupe, bjørn, ulv og kongeørn.

	Nasjonale bestandsmål	Bestandsmål for region 7
Jerv	39 årlige ynglinger	10 årlige ynglinger
Gaupe	65 årlige ynglinger	10 årlige ynglinger
Bjørn	13 årlige ynglinger	1 årlig yngling
Ulv	3 årlige ynglinger	0 ynglinger
Kongeørn	850-1200 hekkende par	«Opprettholde 2003-nivå»

I henhold til Rovviltforliket, vedtak 687 vedtatt i Stortinget juni 2011 ble Beiarn kommune definert som et prioritert beiteområde og skulle ikke ha rovdyr. Streifdyr måtte påregnes, men ikke stedbundne. I følge Forvaltningsplan for rovvilt i Nordland (2017) ligger Beiarn utenfor både kjerneområde for jerv og bjørn, mens det regionale bestandsmålet for gaupe kan oppnås innenfor hele Nordlands fastland.

Bestanden skal holdes nærmest mulig bestandsmålet og mest mulig spredt i fylket, ved målstyrt bruk av jaktkvoter.

Rovdyrtap er den største tapsårsaken i Beiarn - 35% av tapene skyldes rovdyr. Beiteområdene i Beiarn lå inntil 1998 i kjerneområdet for jerv. En har erfaringer med at de største tapene av bufe på beite skyldes fredede skadegjørere som ørn, gaupe og jerv.

Når fredet rovvilt skader eller dreper husdyr, kan man etter søknad få erstatning for tap og følgeskader. Erstatningsordningen er hjemlet i viltloven § 12 a, og reguleres av egen forskrift. I 2017 ble det søkt om erstatning for 206 dyr og innvilget erstatning for 80 dyr (AN 30.12.17). I 2016 ble det omsøkt erstatning for tap til rovvilt for 38 søyer og 232 lam i Beiarn. Det ble utbetalt erstatning for 9 søyer og 85 lam. Størsteparten av erstatningene ble utbetalt for sau/lam drept av jerv og gaupe. Resten var drept av kongeørn og under kategorien "uspesifisert".

Av de 270 dyrene som ble meldt tapt i Beiarn i 2016 har en funnet 94 kadaver av sau og lam. Kadavrene ble obdusert av den lokale rovviltkontakten og mottatt erstatning for. 8 brukere søkte erstatning i 2016. De resterende 176 som er meldt tapt er det da enten ikke funnet kadaver av eller de har lidd en "naturlig" død. Ved funn av kadaver uten hode og merke har man nå gått bort fra betegnelsen "eierløse" sauer og heller tatt i bruk betegnelsen "ukjent eier".

Det er stor bestand av kongeørn og det mistenkes at ørna tar en del dyr - fler enn det kan dokumenteres. Fristen for telling og innmelding er 01.nov.

I.h.t. forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland har kommunene ansvar for de kommunale rovviltfellingslagene. Fellingsleder engasjeres av kommunen og fellingsleder setter sammen og har ansvaret for drift og organisering av det kommunale fellingslaget.

Kommunen ved landbrukskontoret har beredskap i.f.t. rovdyrangrep i beitesesongen. Kontoret har vakttelefon der alle henvendelser om rovvilt rettes. Fylkesmannen har samme beredskap og nyheter varsles med sms som kommunen videresender til beitelag og rovviltfellingslag. Det vises til beredskapsplan for Nordland der rutiner for arbeid ved rovviltangrep og søknader om fellingstillatelser er beskrevet.

Beiarn Kommune sa i sin høringsuttalelse til revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland at de ønsker at SNO bør forestå skadefellinger i framtida da de rår over større ressurser enn lokale jegere.

Landbrukskontoret har årlig møter med beitelag og rovviltfellingslag. Det søkes om FKT- midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Av tiltak som har vært omsøkt og har fått tildelt midler er utvida tilsyn ved akutte tap, planlagt utvida tilsyn med godkjent kadaverhundekvipasje for å bedre kunnskapsgrunnlaget om tap i utmark, radiobjøller og kadaverhundkurs.

Informasjon om rovviltskader, om jakt og fellingstillatelser m.m finnes til enhver tid oppdatert på www.rovviltportalen.no og mer info finnes på www.rovbase.no og www.rovdata.no.

6.2 Sykdom

Det er i 2017 avholdt medlemsmøte med tema beiteparasitter på sau med veterinærene Per Gunnar Karlsen og Kjersti Utaker. De vanligste parasittene er rundorm, koksidioser og lungeorm. Oppsummert er deres anbefalinger å holde dyra friske - god foring, bruke beitene - lav dyretetthet, behandle dyrene minst mulig - bare ved behov, gjøre behandlingen riktig - rettmedisin, rett dose og rett teknikk og unngå handel av livdyr. Deres anbefaling videre er å ta prøver ved lamming av 5 søyer for å få et bilde av smittepresset i besetningen for å unngå overforbruk og vanebruk. Så kan man eventuelt foreta vårbehandling av lammene og høstbehandling ved innsett av søyene. Det er nå foretatt prøvetaking for å kartlegge behovet for å bruke parasittmidler og foreløpige svar tyder på at parasittrykket er lavt. Det betyr at mange besetninger ikke trenger behandling. Brukerne får heller ikke redusert erstatning ved manglende parasittbehandling hvis dette er i samråd med veterinær.

Sau og lam må være skikka til å slippes på beite. Det er viktig med godt vårbeite før slipp i utmark - både for preging av lam på mora, tilvenning av fôr samt påvente av nok fôr i fjellet.

6.3 Ulykker

Den tredje tapsårsaken er ulykker. Det kan være når sau går seg fast i fjellet, ramler ned i skårferter, grotter/hull i karsklandskap, isbreer, jordras, bilpåkørsler, løshunder m.m.

6.4 Beiterettigheter/gjerdehold

Det er gjerdeplikt mot utmark; en sak mellom grunneier og beiterettshaver. Så lenge det er beitebrukere i området, finnes det en gjerdeplikt for hver enkelt grunneier. Er man enige om å ta bort gjerdene, er det OK - men man kan ikke si at man ikke vil gjerde fordi man ikke har dyr lenger. Flere plasser er sperregjerdene satt andre steder enn gamle utmarksgjerdetraser som er beskrevet i utskiftingene, og det er greit så lenge man har grunneiers og reindriftas tillatelse - eks. Furumoen. Søker man tilskudd, eks. SMIL-midler, er det de gamle gjerdetraser som er beskrevet i utskiftingene som gjelder.

Hver enkelt gård sine beiterettigheter står nedfelt i utskiftingene, likeså skille mellom innmark og utmark. I Beiarn er det stort sett felles beiterett med noen få unntak. Noen gårder har nedskrevet forbud mot beite med geiter. Manglende gjerdet og ferister skaper problemer i enkelte beiteområder. Beiteretten på områder som kommunen forpakter av Statskog eks. Løssiheimen byggefelt er ikke tatt bort og det stilles spørsmål om hvem som har gjerdeplikt når sau kommer ned i byggefeltet.

Se NSG sin hjemmeside: <http://www.nsg.no/beiterett/category2669.html>

Jamfør § 6 i beitelova har alle eiere av husdyr, samt de som fører tilsyn med dyrene en vokteplikt. Dette innebærer at man skal sørge for at dyrene ikke trenger inn på steder hvor de ikke har rett til å være. Dyr som har blitt innmeldt i strid med § 6 skl så raskt som mulig og innen rimelighetens grenser hentes ut av eier eller den som fører tilsyn. Denne plikten må sees i sammenheng med gjerdeplikten.

6.5 Hytteområder

Det finnes 9 reguleringsplaner for hytteområder i Beiarn; Kobbåvatn (2005), Tollådalen (2008), Troneslia (2010), Larsånes/Stolpmyran (Tollådalen 1993), Larsoslia (2004), Ramskjell 2stk (2002), Osbakkfjellet (2003) og Sandmoen (1991).

Det bygges hytter i beiteområdene og det bør lages en strategi for informasjon (eks. grønne plakater fra Sau og Geit) og felles forståelse/gjensidig nytte. Eks. der det ferdes folk vil det være færre rovdyr, si noe om konsekvensene hvis beitedyra blir borte osv. Beitebrukerne skal være høringsinstans ved planlegging av hyttefelt og merkede turstier i beiterodene.

Det er viktig at hytteeiere ikke aktivt trekker dyr inn i hytteområdene ved at de gir dem salt m.m. Opparbeidede plener rundt hytter trekker automatisk sau til området. Omdisponeringen og utbyggingen av hytteområder går ut over beitebrukerne ved at beitearealene blir redusert og gjenværende arealer blir mindre attraktive som oppholdsplass for beitedyr. Sauene har en tendens til å oppholde seg nært hytter for å få livd. Beiteopptaket blir dårligere og det er til sjenanse for hytteeierne - både med bjeller om natta og sauelort på trappa. Det er særlig i hyttefelt sauene klynger seg sammen uten å trekke videre på beite. Folkekjære sauer og geiter kan følge fotturister langt fra det egentlige beiteområdet. For øvrig bidrar mange hytteeiere ved at de varsler om skadde, sjuke eller døde dyr.

6.6 Turisme/friluftsliv (løshunder, stier m.m.)

Det er båndtvang fra 01.04. - 20.10. med unntak av dresserte bufehunder, hunder i reindriften og jakthunder. Unntakene kan nektes eller gjøres strengere på privat grunn - gjelder også statsgrunn. Tiltak som krav om sauereinkurs eller forbud mot løshundjakt før 20.okt. kan med fordel tas opp og settes søkelys på i de ulike jaktområdene (inkl. med Statskog).

En tapsårsak er løshunder som jager og sprenger sau til døde. En annen konsekvens er spredning av flokker både før og under sankning, at sauene følger stiene og går langt avgårde hvis ikke turfolk stopper og tar hensyn (gjelder spesielt i områder med turtrimkasser).

Beitenæringa bør også involvere seg i reiselivsprosjektet til kommunen.

6.7 Verneområder

08.sept. 1989 ble Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark og Gåsvatnan Landskapsvernområde opprettet og 14.des. 2012 ble Lahko Nasjonalpark opprettet. Disse forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre (fra 2010) som til sammen har forvaltningsmyndighet for tretten ulike verneområder. Nasjonalparkstyret har en representant fra hver av de 9 kommunene som er berørt, 1 fra Nordland Fylkeskommune og 4 oppnevnt av Sametinget. Hver av områdene har sin egen verneforskrift og forvaltningsplan. Disse beskriver intensjonen med opprettelsen og ulike brukerinteresser og -problemer, skisserer løsninger, tar standpunkt til dispensasjonspraksis, tilretteleggings- og informasjonstiltak, delegering av myndighet m.m.

Fylkesmannen har laget et forslag til ny forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark hvor de to landskapsvernområdene Saltfjellet og Gåsvatnan innlemmes i nasjonalparken. Beiarn Kommune ga høringsuttalelse i saken (se vedlegg). Nasjonalparkstyret sendte ut en oppstartsmelding på ny forvaltningsplan i juni 2012 med høringsfrist 01.nov. samme år. Den er fortsatt under utarbeidelse.

6.8 Kraftutbygging

7 kraftverk er bygd i Beiarn Kommune; Govddesåga (gitt konsesjon i 2013), Muoidejohka (2010), Steinåga (2008), Nordlandselva (2003), Kjeldåga minikraftverk (2000), Minikraftverk i Arstadfossen (2001), Trollbergutbygginga - kraftverket ligger i Meløy (1987), Arstadutbygginga (1961).

6 kraftverk har fått konsesjon, men er ennå ikke vedtatt bygd ut; Heståga og Troåga (2017), Mårberget (2017), Gamåga (2017), Breivikelva (2014), Nonsåga mikrokraftverk (2001), Hammerbekken mikrokraftverk (2000).

Mange av elvene har fungert/fungerer som gjerde ved at de var/er store om våren når sauene slippes ut. Når disse blir tørrlagt forsvinner "gjerde-funksjonen". Kommunen må derfor kreve oppsetting av gjerder og ferister på bruene i forbindelse med småkraftutbygginger der elvestrengen har fungert som sperregjerde (eks. Muodejohkka). Alternativt at det gis årlige erstatninger for tapt gjerde der elvene naturlig danner stengsel - ulempeerstatning. Denne vil da eventuelt trekkes fra en fallerstatning siden man ikke kan få utbetalt begge typer erstatning. Næringa bør være høringsinstans i slike saker.

6.9 Jakt og jegerinteresser

Det høstes årlig store verdier gjennom jakt i Beiarn kommune. Det er et økonomisk utbytte, men også rekreasjonsverdien har stor betydning for mange. Sausankinga starter 15.sept. og bør være ferdig innen 01.nov. som er fristen for telling og innmelding av tap. Jegerne bidrar med å finne og varsle næringa om dyr i utmarka seinhøstes, men det kan oppstå konflikter der det brukes løshund til småvilt- og storviltjakt.

Småviltjakta starter 10.september og elgjakta 25.september.

Det er viktig at beitebrukerne og jegerne har kontakt/dialog før jakta starter.

6.10 Gjengroing

Gjengrodde sauestier er et problem ved sanking og leding av sauer.

Kje som kulturlandskapspleier bør prøves ut - friske kje kan flyttes på innad i bygda, men de kan ikke flyttes tilbake til besetningen igjen pga smittefare.

De siste tiårene har man sett at skogen har overtatt både ved planting og ved gjengroing der det før gikk beitende dyr. Kulturlandskapet har forandret seg spesielt i liene og dalene. Det er ingen andre som kan holde kulturlandskapet i hevd like effektivt og til samme pris som beitedyra.

Rekreasjonsverdien i utmark og allmenning vil reduseres dersom beitedyra fortrenses og forsvinner. Åpner man for en utvidet bruk av utmark til beite for storfe og et høyere småfeantall, vil vi oppnå mindre høgvekste urter og småskog, mer bærlyng/bærproduksjon og et åpnere og lettere landskap og ferdes i. Også som skogkultivator gjennom rydding av urter og gras i plantefelt gjør beitedyra en stor innsats. Målet er at sauene skal gå mest mulig i fjellet, men det er også behov for rydding av beiteområder i nærheten av gårdene.

Det fins prognoser for gjengroing hos Skog og Landskap.

6.11 Skogsdrift - skogreising

Beiarn har store utmarksarealer med god bonitet for barskogplanting. Det finnes ca. 30.000 da skogplantefelt i Beiarn. Vi opplever imidlertid at en del mark med for dårlig bonitet beplantes og man får ingenting igjen i form av tilvekst. Slik skog bør snauhogges og beitegras bør få overta plassen - en slik omdisponering må det søkes om. Vi opplever også at plantefeltene i kommunen ikke pleies som de burde. Skogen

blir tett og ferdselsårer stenges. Disse plantefeltene bør stelles og tynnes etter vanlige råd om skogkultur (jfr. PEFC - skogsertifiseringssystem) og faste ferdselsårer bør holdes rene. Tilplanting av skog ble i sin tid ukritisk gjort på bekostning av vårbeite for sau. Vårbeite til sau bør prioriteres i framtida. Det bør imidlertid fortsatt stimuleres til nyplanting, skjøtsel av skog og mer aktivitet som kurs og skogdager m.m. Det gis fortsatt tilskudd til nye skogsveier og det er behov for utbedring av gamle skogsveier. Skogsdrifta skal skje etter skoglovens bestemmelser, jfr. kontinuitetsprinsippet. Ved planlegging av plantefelt, både private og statlige, skal det tas hensyn til beiterettigheter og beitebrukerne i området sitt behov for f.eks. vårbeite. Beiterettighetshaverne ønsker å rådspørres ved beplantning av større områder og områder nærliggende andre plantefelt eller vårbeite. Servituttløven av 29.nov. 1968 omhandler særlige råderetter over fremmed eiendom. I lovens kapittel om særlige bruksretter i skog, heter det i §15 at "beiterett skal ikkje vera til hinder for at skogeigaren på eigen kostnad fredar ungsskog og nyvokster med å halda opp til ein tiandepart av beitet avstengd for beitedyr. Har skogdyrkingstiltak dei siste 10 år auka grasvoksteren på somme stykke i skogen, skal tiandeparten ikkje reknast annleis av den grunn."

Det er meldeplikt til kommunen ved snauhogst over 2 da. Det er ikke tillatt å snauhogge langs elv; 10m verneskoggrensene og 50m byggeforbudssone.

Statskog vil ikke legge ut nye plantefelt i kommunen, men vurderer tilplantning av hogstfelt etter avvirkning.

Det er planlagt en områderegistrering av skog (MIS-registrering) om 6-8 år i følge Fylkesmannen.

Beiarn Kommune har gjort et administrativt vedtak om å delta i et pilotprosjekt om planting av klimaskog. Klimaskogen; gran er tenkt plantet på middels og høy bonitet og sauene kan beite i plantefeltene. Sommeren 2017 var Erik Iversen ansatt i prosjektet i 1 mnd. for å få kontakt med aktuelle grunneiere, men det er ikke innmeldt areal til klimaskogplanting enda. Prosjektet videreføres.

Vernskog - Definisjon finnes på landbruksdirektoratet sine hjemmesider:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/skog-og-klima/vernskog#vernskog-etter-skogbruksloven>

6.12 Bruer og veier, bl.a. Fv 813

Med færre brukere, færre ferister og færre vedlikeholdte sperregjerder har problemstillingen - broer som skille mellom beiter - forskjøvet seg. Tidligere var det både flere ferister i veiene og sperregjerder mellom eiendommene. Feristene langs Fv813 i Vesterli, i begge endene på tunellen og i Storjordlia må bestå - de er viktig for å avgrense beiteområdet og for trafikksikkerheten. Det vil alltid befinne seg sau langs veien over fjellet da denne går midt i beiteområdet til sauene. Sauene beiter gjerne på gras langs veien da det blir tidlig bart der og det er mer smakfullt pga salting.

6.13 Reindriffta

Distriktsplan for Saltfjellet reinbeitedistrikt 2014 - 2020 (vedtatt 05.11.15) påpeker at distriktet er, i motsetning til mange andre distrikter med faste vinter- og sommerbeiter, et helårsdistrikt. Dvs at de ikke har faste beitetider og at reinen kan benytte seg av hele distriktet til enhver tid. Hele Beiarn kommune omfattes av distriktets bruttoareal på 6985 km². Avhengig av varierende beiteforhold praktiseres likevel vinterbeite øst for Bjøllåvasdraget mot riksgrensen og nordover mellom Salten- og Beiarfjorden. Sommerbeitet strekker seg fra Tollådalen i nord til Bjøllådalen i øst samt

Storglomvatnet og Svartisen i vest og sør mot Ørtfjellet. Vårbeitet er fra riksveien mellom Misvær og Beiardalen i nord, mellom Bjøllådalen i øst og Beiardalen i vest og videre sørover til Riebbevagge og mot Stormdalen. Kalvingsområdet er i Riebbevagge med tilhørende fjell og daler mot Beiardalen, Tollådalen og Harrodal i nord. Lurfjellområdet blir også brukt som kalvingsområde de årene hvor det er tilfredsstillende snø- og beiteforhold i området. Info om trekkruter og kalvingsområder på rodenivå kan hentes ned fra www.norlandsatlas.no. Distriktet har merke- og slaktegjerdene på Beiarfjellet/Reinhornheia og hytte ved Ytre Lurfjellvatn (i lag med Beiarn Beitelag, røde 1) og i Bukkhågen (i lag med lappvesenet og som Fylkesmannen disponerer).

Det listes opp en del forstyrrende faktorer som anses å være utfordrende for næringen. I Beiarn kommune gjelder dette:

- Fritidsbebyggelse: Tilrettelegging av hytter og hyttefelt legger beslag på beiteareal og fører til mye ferdsel og forstyrrelser.
- Vannkraft/minikraftverk: Er et tidkrevende arbeid for næringen med uttalelser og møter med kraftselskap i forbindelse med konsesjonssøknader og utarbeidelse av høringsuttalelser. Gir forstyrrelser i utbyggingsfasen og anleggsveiene fører til økt ferdsel og mer forstyrrelser.
- Bergverk: Gir arealbeslag og forstyrrelser i form av anleggsvirksomhet, sprenging og transport.
- Jordbruk og skogbruk: Reindrifta opplever en god dialog og samarbeidsvilje med jordbruksnæringen og føler de har felles utfordringer og problemstillinger. Konflikter gjelder i hovedsak rein på innmark og innenfor utmarksgjerdene. Dette er problemstillinger som i de fleste tilfeller løses med dialog og ulike tiltak. Aktivt jordbruk og særlig bruk basert på sauehold ønsker helst å verne om utmarksbeitene på samme måte som reindriftsnæringen. På utmarksbeite utfyller rein og husdyr hverandre mht plantevalg. Skogsveier genererer ferdsel og forenkler ferdselen opp i høyfjellet, noe som er forstyrrende for reinens beiter.
- Ferdsel og friluftsliv
- Motorferdsel i utmark
- Jakt og småviltjakt

Distriktsplan for Saltfjellet reinbeitedistrikt ble ikke lagt ut til høring før vedtak. Det er et problem å få svar fra Reindriftsnæringa når deres godkjenning trengs når tiltak som f.eks. samlegjerd/sperregjerd skal søkes om og gjennomføres. Planreglene som kommunen forholder seg til er 6 ukers høringsfrist og kommer det ikke svar regnes det som en godkjenning. Kommer det innsigelser kan ikke planene vedtas. Det er viktig med gjensidig tillitt og varsling om tiltak i beiteområdet mellom reindrifta og beitenæringa. Link til hele planen:

<https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Landbruk-og-mat/Reindrift/Arealplanlegging/Distriktsplanar/?id=93014>

7. Utmarksbeite i plansammenheng

Beitebruksplan for Beiarn Kommune vil ligge som en temaplan under Strategisk Næringsplan, men forankringen ligger i Kommuneplanens Samfunnsdel 2014-2018 pkt. 8.2 Næringsutvikling; landbruk og reindrift:

Beiarn Kommune har som mål å utnytte landbrukets ressurser og produksjonsmuligheter på en bærekraftig og miljømessig forsvarlig måte.

Strategi: Sikre de aktive gårdbrukernes og reindriftens produksjonsgrunnlag.

Gjennom arealplanen skal det utarbeides en oversikt over kjerneområder for landbruk.

Den vil således komme i direkte inngrep med Arealplanen hvor kartene fra beiteplanen blir liggende som temakart (ikke juridisk bindende).

Arealplanen ble sist vedtatt 15.03.17 . Det kom ikke inn så mange innspill og det er satt av ca. 400 da til hyttebygging + ca. 1100 da til Arena Beiarn oppe i Beiardalen.

8. Rodebeskrivelser

8.1 Rode 1

1. Kart (se vedlegg)
2. Størrelse og begrensninger
ca 130000 da
Beiarfjorden, Lurfjell, Hellåga (skille mellom Osbakk og Larsos)
Rode 1 og 2 beiter om hverandre fra Galtådalen til Ramskjelldalen.
3. Eierforhold
Privat og Statsalmenning.
4. Gårdsnummer
1 -17
5. Antall og type beitedyr
2017: Sluppet sau: 300 Sluppet lam: 529 Totalt: 829 (utmark)
Storfe på innmark: ca.90
6. Beiterettigheter
I Utmarkskommisjonsdommen fra 1991 fikk alle i rode 1 skreven beiterett på statsgrunn på allmennrettslig grunnlag. Innbyrdes beiterett innen gårdsnummer. Streifbeiting, trekkbeiting. Beiterett kan leies/forpaktet bort. Grensene mellom staten og de private ble gått opp i 1965. For privatrettslige forhold vises til utskiftinga (særlige rettsforhold) og jordskifteretten.
Definisjon mellom innmark og utmark står ofte beskrevet i skyldelingsforretningene.
7. Bonitet:
Hele roden består av kalkgrunn og har gode beiter både for småfe og storfe. Mye gammelt slåttland kan brukes til beite, men det må tas hensyn til leirbakker som kan rase ut.
Gode muligheter for vekselbruk sau og lam (vårbeite) - storfe (sommerbeite) flere steder i roden, f.eks. på Navjord
8. Gjerder
 - Sperregjerder/utmarksgjerder.
 - Hellåga - Savjord; Byggeår: ca. 1950 Lengde: ca. 5000m Type: Nettinggjerde Tilstand: jevnlig vedlikeholdt
 - Savåga - Kobbåga; Byggeår: 2000 Lengde: ca. 2200m Type: El-gjerde m/4 tråder Ståltrådgjerde Tilstand: delvis vedlikeholdt.
 - Morålia - Savålia; Byggeår: 2009 Lengde: ca. 2000m Type: El-gjerde m/4 tråder Ståltrådgjerde. Tilstand: Dårlig vedlikeholdt
 - Kobbåga - Soløy; mangler gjerde.
 - Samlegjerder
 - Vesterlia ved ferista, Byggeår: 2010 Type: Tre og netting Tilstand: God
 - På Gropo på Storjord

- "Asylmottak" ved ferista på Haubakk.
- Beredskapsgjerder (kan brukes av alle i roden): (vår- og høstbeite gjerder på innmark)
 - Johan Pedersen, Storjord Byggeår: 2008 Lengde: 2218m Type: ståltråd + netting Tilstand: Bra vedlikeholdt.
 - Anfinn Aspmo, Haubakk Byggeår: 2008 Lengde: ca. 2000m Type: Netting Tilstand: Bra
 - Enga, Storjord Byggeår: 2009 Tilstand: Tatt ned

9. Gjeterhytter

Gjeterhytte ved Ytre Lurfjellvatn.

Byggeår: 2010

Eierforhold: Sameie med Saltfjellet Reinbeitedistrikt.

Beskrivelse: størrelse: 24m² Antall sengeplasser: 4 køyer med plass til 6 stk

Bernt Asle Karlsen, Rune Jørgensen, Anfinn Aspmo og Halvdan Johannessen har nøkkel.

10. Andre innstallasjoner

- Saltslikkesteiner/-automater
 - Jervbåsen i Storjordlia på Hammarn er ikke i drift.
 - Jervbås med viltkamera nedom Langvatnet på Savjord. Byggeår: 2015 som en del av jervprosjektet til Prosjekt Utmark.
 - Ferister;
 - Storjordlia Fv813, Byggeår: 2008 Type: El-ferist
 - Beiarfjellet; 2 stk i forbindelse med tunnellen, Byggeår: 2014 Type: El-ferist
 - Vesterlia, Byggeår: 2008 Type: El-ferist Feristene er helt nødvendig for beitingen i området.
- Viser til tinglyst avtale ved utbygging av veien. (Skjønn. Bestemmelser om vei 1967/300189-1/74 av 20.01.1967)

11. Viltforhold

- 2 lokaliteter av kongeørn
- Trekkvei for gaupe
- Yngling av jerv i Lurfjell
- Stor rødrevbestand
- Kalvingsområde for elg
- Havørn i Neshågen.

12. Reindrifta

- Har samlegjerder på Beiarfjellet - base/camp på Beiarfjellet ved tunellen.

13. Hytteområder

- Kobbåvatn; egen reguleringsplan

- Larsoslia (Kvannto); egen reguleringsplan
- Langvatn (Storjord) 10 hytter
- Ellers spredt hyttebebyggelse
 - Viktig at byggetillatelsene følges opp både av tomteselger og ved ferdiggodkjenning av kommunen slik at det bl.a. tettes godt under hyttene og at hytteeierne gjøres oppmerksom på at hyttene ligger i et beiteområde.

14. Andre utbygginger

- Kraftutbygginger;
 - Nordlandselva småkraftverk (ferdig utbygd i 2003 av Sjøfossen Energi AS - i dag SKS Produksjon AS, 14,6 GWh)
- Lysløypeanlegg med skihytte. Byggeår: 1987 Tilstand: God

15. Planer

- Viltkamera i jervbåsen på Lyahågen
- Nibio har planer om kartlegging av beitekvalitet

16. Konfliktområder

- Rovdyr; vedlegg: Oversikt tapstall fra rode 1 1981-2017
- Trafikkpåkørsler av lam uten at sjåførene har varslet. Dette kommer i samme kategori som viltpåkørsler og det blir en forsikringssak.
- Løse hunder. Beitelaget må informere bedre om båndtvangbestemmelsene.
- Privatrettslige konflikter; eks. sau og rein som kommer ned på innmark.

8.2 Rode 2

17. Kart (se vedlegg)

18. Størrelse og begrensninger

196 400 da

Hellåga, Beiarelva og Tollåga. Vanskelig å avgrense i sør og øst.

Rode 1 og 2 beiter om hverandre fra Galtådalen til Ramskjellidalen. Det kunne med fordel ha vært mer samarbeid/samhandling om f.eks. sanking. Sammenslåing av rodene ble også nevnt som et alternativ. Det foregår også sambeiting med Misvær og Saltdal og samarbeid i forbindelse med nedsanking av sau.

19. Eierforhold

Privat og Statsalmenning

20. Gårdsnummer

18 - 21 samt 55 (Tollådalen)

21. Antall og type beitedyr

2017: Sluppet sau: 243 Sluppet lam: 346 Totalt: 589 (utmark)

Storfe i utmark: 4

Storfe på innmark: ca. 50

22. Beiterettigheter

I Utmarkskommisjonsdommen fra 1991 fikk alle i rode 2 skreven beiterett på allmennrettslig grunnlag.

Beiterett kan leies/forpaktet bort.

For privatrettslige forhold vises til utskiftinga (særlige rettsforhold) og jordskifteretten.

Definisjon mellom innmark og utmark står ofte beskrevet i skyldelingsforretningene.

Det er innbyrdes beiterett innen gårdsnumrene. Streifbeiting og trekkbeiting defineres som tålt beite; dvs når det ikke lønner seg å sette opp gjerde; når kostnadene overstiger nytteverdien.

23. Bonitet

Hele Ramskjellområdet brukes i dag som sauebeite. Det er også i perioder mye rein i området. Tidligere beite for kyr, sau, geit og hest. Pga vedvarende beiting er utmarka stort sett uforandret bortsett fra noen snauhogstflater og beplantning.

Verdifullt beite for småfe. Jakt og fangst er vesentlig for gårdene, samt andre utmarksgoder. Årlig skogsveddrift for salg (hytteeiere og andre) og egne behov.

Beiteområdene rundt Gåsvasshågen Nord, Innerskogen og nord og østsida i Tollådalen er de beste og mest brukte.

Mye av beiteområdet er preget av myrområder.

Det er dårlig beite både i Osbakk- og Ramskjellia pga mye myr og fordi den gror igjen. Oppe ved Ramskjell er det grodd opp mye småskog som gjør deler av området uegnet til beite for småfe.

24. Gjerder

- Sperregjerder (følger de gamle traseene til utmarksgjerdene).
 - Hellåga - Haugmo; Byggeår: 1895 Lengde: ca. 4 km Type: Nettinggjerde
Tilstand: Brukbar - blir delvis gått over hvert år. Det mangler utmarksgjerde på gnr. 19 og 20, mellom Haugmo og Tollåga.
 - Tollådalen, fra Knut til Trond; Type: Nettinggjerde Tilstand: ikke vedlikeholdt og ligger mye nede. Deler av innmarka i Tollådalen er inngjerdt. Ingen problemer med at sau kommer ned i Tollådalen.
- Samlegjerder
 - Vestermoen i Sjørdalen.
Består av stålgrinder som blir satt opp om høsten. Tilhører Saltdal.
 - Ramskjell; stålgrinder som settes opp og tas ned hvert år.
 - I Vesterlia (Åsen) Byggeår: 2010 Type: el-gjerde Tilstand: God. Koblet på utmarksgjerdet til Vestvatn

25. Gjeterhytter

- Gjeterhytte ved Ytre Lurfjellvatn. (samme som for rode 1)
- Gjeterhytte i Sjørdalen.
Byggeår: 2007
Eierforhold: Opprinnelig felleseie med Saltdal. Etter at Statskog krevde festeavgift på 100,- kr/år i 40 år, og Beiarn nektet å skrive under en slik avtale mens Saltdal godtok den, er det Saltdal som står som eier og Beiarn har bruksrett. Beiarn mente at Saltdal med dette skrev fra seg rettighetene fra Utmarkskommisjonen sin dom hvor utmarksbeite på statsland er å betrakte som statsallmenning og gir bl.a. rett til gratis tomt/husvære.
Ble bygd i forbindelse med fellesprosjektet med Saltdal med tilskudd fra Beiarn Kommune.

Beskrivelse: Saltdalshytte på størrelse: 30-40m² Antall sengeplasser: 8
Beiarn har tilgang til nøkkel.

- Gjeterhytte i Innerskogbotn.
Byggeår: 1992 (med tilskudd fra Fylkesmannen)
Eierforhold: Bygd av Rode 2. Audgar betaler forsikring. Står 4 m inne på statsgrunn og er krevd festeavgift for, men den henvendelsen er ikke svart på.
Beskrivelse: Størrelse: 12m² Antall sengeplasser: 3 Ivan Johannessen har nøkkel. Reindrifta bruker den også av og til.

26. Andre innstallasjoner

- Saltslikkesteiner/-automater
- Ferister;
 - Ramskjellveien, Byggeår: 2011 Type: Rør-rist
 - Tollådalen; 2 stk: Ved Trond Sivertsen og inne ved Skoglund Type: Rør-ristFeristene er viktig for å hindre at sauene kommer ned.
- Bruer. Det er ikke satt ned ferist i forbindelse med nybrua i Tollådalen.
- Kulturminner. Se bok/hefte til Knut Sivertsen.
- Åteplass ved hytta til Aksel Skoglund i Tollådalen

27. Viltforhold

- Det er dokumentert 3 lokaliteter av kongeørn i Skjevlfjellet. Det er dokumentert sau drept av kongeørn i roden.
- Trekkvei for gaupe + gaupeland i Tollåura
- Yngling av jerv i Abrahambratten ved Bukkhågen og i Sördalen (Kvitbergnasen) samt tilholdssted i Tollåura.
- Kalvingsområde for elg
- Mye havørn observeres.
- Streifbjørn mot Saltdal
- Stor rødrevbestand.

28. Reindrifta

- Samlegjerder på Beiarfjellet - base/camp på Beiarfjellet.
- Gamle gjerder etter reindrifta på fjellet bør ryddes opp.

29. Hytteområder

- 2 hyttefelt i Ramskjell; ca. 25 hytter (egen hytteforening) egne reguleringsplaner
- Spredt hyttebygging:
 - Stornes: ca. 15 hytter
 - Aksel: ca. 30 hytter
 - Fra Djupåvatn til Hellåga: ca. 15 hytter
 - Stabbursdalen: ca. 11 hytter
- Viktig at byggetillatelsene følges opp slik at det bl.a. tettes godt under hyttene.

30. Andre utbygginger

- Kraftutbygginger;
 - Gamåga Kraftverk (Norsk Vannkraft AS, 6,70 GWh) Gitt konsesjon i 2017.
 - Lille Gjeddåga mikro/minikraftverk (private grunneiere sitter på konsesjonsrettighetene 0,55 GWh)
- Reinhornrennet.

31. Planer

- Beredskapsgjerde innenfor rode 2
- Nibio har planer om kartlegging av beitekvalitet
- Er klar over Turistforeninga sitt ønske om ny hytte ved Øvre Oksvatn.
- Flere infoskilt (grønne)

32. Konfliktområder

- Løse hunder er et årlig problem.
- Nasjonalpark. Det går flere merkede turistløyper gjennom roden.
- Privatrettslige konflikter; eks. sau og rein som kommer ned på innmark enkelte år.
- Rovdyr; vedlegg: Oversikt tapstall fra rode 2 1981-2015
- Trafikkpåkjørslar; 1 - 2 påkjørsler pr. år. Et problem at folk ikke sier i fra.
- Behov for motorferdsel i utmark - eks. bruk av ATV under tilsyn og for utkjøring av slikkesteiner.

8.3 Rode 3

33. Kart (se vedlegg)

34. Størrelse og begrensninger

354000 da

Tollåga, Beiarelva og i sør mot grense Rana.

35. Eierforhold

Privat og Statsalmenning

36. Gårdsnummer

22 - 30 samt 56, 57, 62, 64, 65 og 70

37. Antall og type beitedyr:

2017: Sluppet sau: 497 Sluppet lam: 724 Totalt: 1221 (utmark)

Geit: 435 i utmark vår og høst

38. Beiterettigheter

I Utmarkskommisjonsdommen fra 1991 fikk alle i rode 3 skreven beiterett i statsalmenning. Innbyrdes beiterett på gårdene. Streifbeite/tålt beite, trekkbeite.

Ellers er prinsippet at man må gjerde rundt det man vil verne mot beitedyr.

Beiterett kan leies/forpakes bort.

Grensene mellom brukene ble sist gått opp i 1965.

For privatrettslige forhold vises til utskiftinga (særlige rettsforhold) og jordskifteretten. Det pågår nå en tvistesak med Statskog om eiendomsretten til høgfjellet.

Blåmoli har skreven beiterett for geit, noe som ofte står beskrevet at gårdene ikke har.

Mye streifbeite over på Rode 2 i sør.

39. Bonitet

Frodige dalfører. Blåmonesene, Blåmoliryggen og Tverrådalen er svært frodig og egner seg godt til små- og storfebeite (fellesbeite). Området i rode 3 er brukt til både småfe, storfe og rein i alle tider. Det er godt beite på det meste av området. Hele området blir i dag brukt. Det er pr. i dag et naturlig beiteskille i roden; Tverråga. Denne er vanligvis stor nok til at småfe ikke krysser elva med mindre de blir uroet eller drevet over. Det er derfor gjort krav om gjerde her ved en eventuell videre vasskraftutbygging i Beiarn. Det er plass til atskillig høyere antall dyr på beite i roden.

40. Gjerder

- Sperregjerder.
 - Hammernes - Tverråga; Byggeår: 1991 Lengde: 5,3 km Type: Nettinggjerde Tilstand: Godt vedlikeholdt.
 - Rundt eiendommene 70,14 - 70,12 og deler av 70,15; Byggeår: 2014 Type: Strømgjerde Tilstand: Nytt.
 - Rundt eiendommene 70,16 og 70,13; Byggeår: ? Lengde: ? Type: Nettinggjerde
 - Utmarksgjerde (hvor i Blåmoli ?); Byggeår: 2015 Lengde: 2,5 km Type: Nettinggjerde som er omgjort til strømgjerde Tilstand: Nytt
 - Rundt eiendommen 70,15 for skiftebeite; Byggeår: 2015 Lengde: ca. 2 km Type: Strømgjerde Tilstand: Nytt
 - Rundt Storhaug; Byggeår: ? Lengde: ? Type: Nettinggjerde Tilstand: Vedlikeholdt.
 - Snaumyråsen - brua i Førhågen (Steinåmo); Byggeår: ca. 2000 Lengde: 2,5 km Type: strømgjerde Tilstand: Vedlikeholdt
- Tinglyste gjerder er forbudt å fjerne uten underskrift på eget skjema fra alle parter.
Ansvarsfordeling om vedlikehold er vanlig.

41. Gjeterhytter/hus.

- Hytte ved Telling (Gunnar Storhaug).
Byggeår: 1962/1995 Str.: 70m² Sengeplasser: 15 Tilstand: God
- Privat hytte ved Rundvann i Tverrådalen (Myrvold-hytta).
Byggeår: ca. 1978 Str.: 18m² Sengeplasser: 4 Tilstand: God
- Privat hytte ved Rundvann i Tverrådalen (Gille-hytta).
Byggeår: 1985 Str.: 18m² Sengeplasser: 8 Tilstand: God
Bilde: (Frøydis)
- BOT-hytte på Tverrånes. Byggeår: 1968 Str.: ca. 50m² Sengeplasser: 22 + 10 i sikringshytta Tilstand: God
- Tverrådalen; Reinhagen, Kvasshåggamma, Kristinagammen, Bjerkholmen og Jervhiet. (Statskog) Hyttene ble brukt av Beiarns befolkning i forbindelse med tjarvedbrenning og grasslått.
- Gjeterhytte ved Muoiddejohkka (Beiarn Beitelag)
Byggeår: 1999 Str.: 21m² Sengeplasser: 3 Tilstand: God
Bilde:

- Bukkhågbua. (Reindrifta)
Byggeår: 1940-årene - sist restaurert på 2000-tallet Str.: 12m2 Sengeplasser:6
Tilstand: God Eierforhold/historikk: Reindrifta overtok hytta etter bygdefolket.
Blir stengt i kalvingstida på våren av Reindrifta.
- 2 private hytter - Laksosneshytta og Nygårdhytta.
- Hytte i Staupådalen (Statskog)

42. Andre innstallasjoner

- Saltslikkesteiner/-automater ved Tverrelva, Bjørnholmen, i Hammerneslia og på Storpallen.
- Ferister;
 - ved Forsmo, Type: Stålrør
 - på Tverrånesveien v/Terje Håkonsen og i Tverrånesbrua; Type: stålrør
 - på veien opp til Storhågen og opp til Tjuvålia; Type: stålrør
 - i Blåmolibrua;
 I Hammernesbrua og Tollådalsbrua er feristene fjernet og det er ikke satt ned ferist ved brua på Krokstrand.
Feristene har stor betydning på bruer der elvene er et naturlig gjerde.
- Bruer.
 - Bru over Tverrelva (Egil) 6,5m
 - 2 bruer over Tverråga; Bjørkholmen og Tverrånes (Statskog)
 - Bru over Klipåga (Asle)
 - Bru oppe i Litjdalen i fbm gammel trase til Reinhornrennet.
 - Bru over Tjuvåga ved Storhaug
 - Hengebru over Tollåga ved Bukkhågen, Varrifossen, Gapahukan, Larsånes og Pellandshøla (Statskog)
- Gjerdet på begge sidene av veien fra Øvernes til Blåmolibrua lager krattskog og samler snø om vinteren; det burde heller vært et strømgjerde som tas ned om vinteren (eier: Beiarn Kommune)
- Kulturminner; fins mange gamle tjærgrover i Tverrådalen (11 verk i 1937 ble brent)
- Gammel gaupebås i plantefeltet ved Alf Moen (Haraldmyra) (Edvind Krekling)
- Jervbås på Steinåmoen
- Jervbu i Tjuvålia ved Simon Engholm (Beiarn Beitelag).
Byggeår: 2015 Tilstand: God
- BOT har flere turistløyper med utgangspunkt i Tverrådalen og Tollådalen.
- Kattuglmoen; leirduebane
Byggeår: på 1980-tallet Eierforhold: Beiarn Jeger og Fiskerforening
- Lassbrenna; skytebane.

- Byggeår: på slutten av 1950-tallet Eierforhold: Beiarn Skytterlag
 - Grustak på Solbakk (Kattuglmoen), i Blåmoli, i Tverrånes og i Tollådalen.
43. Viltforhold
- kongeørn-reir med hekking i kvistdunge i Muoidejohk-lia
 - trekkvei for gaupe (spesielt i Tollåura, i Muodejohk-kjelen og Blåmolia)
 - yngling av jerv i Vommavarre/Tverråskaveln + mathi i ura i Muoidejohk-tinden.
 - Kalvingsområde for elg og rein
 - Mange havørn
 - Streifbjørn mot Saltdal
 - Stor revebestand.
44. Reindriftn
- Fylkesmannen har sendt ut brev om dialog med rettighetshavere i saker der tiltak planlegges i reinbeiteområde i jan. 2016. (vedlegg)
 - Ønskelig med bedre håndtering av konflikter fra reindriftn si side.
45. Hytteområder
- Spredt hyttebygging/fritidsboliger i Blåmolia (10 stk) se Beiarn Kommunes arealplan.
 - Hyttefelt i Larsånes (Tollådalen) egen reguleringsplan.
 - Hyttefelt i Stolpskaret i Tollådalen (Statskog) egen reguleringsplan.
46. Andre utbygginger
- Kraftutbygginger;
 - Mårberget Kraftverk, Steinåga, NGK Utbygging AS (12,1 GWh)
 - Muoidejohka Kraftverk, Muoidejohka Kraft AS (18,5 GWh)
 - Kjeldåga Minikraftverk, John Moen (2,7 GWh)
 - Staupåga er tatt i fbm Storglomfjordutb.
- Utfordringer: Beiarn Beitelag har bedt Muoidejohka Kraft AS om at de bygger og vedlikeholder et sperregjerde langs Muoidejohka som erstatning for at elva nå ikke lenger fungerer som et gjerde og sau og lam kommer over og kommer inn på innmark på Krokstrand og andre siden av elva.
- Steinføremst av Grønn Hammernes på Haraldmyra (Egil Moen og Gudrun Krekling)
47. Planer
- Sperregjerder:
 - Blåmoli; kjøpe tilleggsareal av Statskog og gjerde inn.
 - Sperregjerder på østsida av Beiardalen (Muoidejohka og Steinåga/Mårberget)
 - Solbakk; med ferist over Tollådalsveien og 3 porter. 2,5 km
 - Ner Tollådalen v/Hege Sæther; til storfebeite.
 - Samlegjerde/-grinder:
 - Tverrådalen; ca. 450m
 - Jørgen Storhaug har planer om å starte opp med sau/kjeoppdrett på Storhaug.
 - Gjeterhytte i Kvasshågen (Asle Solbakk).
 - I samarbeid med BOT må det settes opp nye grønne skilt (helst aluminium) med kontaktinfo på strategiske plasser (gamle må erstattes) Kontaktperson; Jan Laukslett.
 - Fortetting av fritidsbebyggelsen i Blåmolia med 10 nye hytter.
48. Konfliktområder
- Løse hunder.

Dette er et årvissst problem i forbindelse med turisthytta i Tverrådalen - der må det settes opp infoskilt.

- Nasjonalpark. Se uttalelse fra Beiarn Kommune til nye forskrifter.
- Det er en hevdvunnen rett til tjærvedbrenning i Tverrådalen (neverløyping skal det anvises plass til).
- Privatrettslige konflikter; eks. sau og rein som kommer ned på innmark,
- Rovdyr;
Vedlegg: Oversikt tapstall fra rode 3 1981-2017
- Behov for motorferdsel i utmark til hyttene i området.
- Hytteeiere som ikke har lov å sette opp gjerde rundt hytta si, men som strekker en tråd i stedet for. Burde det vært lov for hytteeiere nede i dalen å sette opp gjerde for å holde bufe ute (egen bestemmelse i reguleringsplanen)?

Villsau sett i fra Muoidejohk-hytta. Foto: Frøydis Forsmo

8.4 Rode 4 og 6

49. Kart (Hentes fra Skog og Landskap/Nibio)
Kartblad: 2028 III&IV
50. Størrelse og begrensninger
RODE 4:
124000 da
Lappfløttarskaret, Vegdalen, Gråttåga og Beiarelva.
RODE 6:
14000 da
Sperregjerde i Kroken på østsida - sørover til grense mot Rana (beitefelt 1)
Leiråga - Trollberget på vestsida - sørover til grense mot Rana (beitefelt 2)
51. Eierforhold
Privat og Statskog
52. Gårdsnummer
RODE 4: 31 - 36 samt 58, 59, 63 og 71
RODE 6: 30, 31 og 71
53. Antall og type beitedyr
RODE 4: 2017: Sluppet sau: 67 Sluppet lam: 119 Totalt: 186 (utmark)
Storfe i utmark: 32
Storfe på innmark: 32

Geit (ikke melkedyr): 290 i utmark

Geit: 581 på innmark

RODE 6: 2017: Sluppet sau og lam: 0

Beitefelt 1: 435 geiter i utmark

Beitefelt 2: 436 geiter i utmark

54. Beiterettigheter

I Utmarkskommisjonsdommen fra 1991 fikk alle i rode 4 og 6 skreven beiterett på allmennrettslig grunnlag. Innbyrdes beiterett innen gårdene. Tålt beite (streifbeite/trekkbeite) praktiseres mellom gårdene.

Beiterett kan leies/forpakes bort.

Mye streifbeite fra Rode 5.

55. Bonitet

Jamnt over et godt beite for både små- og storfe (spesielt nede i dalen) i begge rodene. Gråtådalens østside er et godt høstbeite.

Hele beiteområdet er preget av mye kalklandskap og skifer på ryggene med mange skårfester.

56. Gjerder

RODE 4:

- Sperregjerder.
 - Leiråga - Laksosnes; Byggeår: 1989 Lengde: ca. 12 km Type: Nettinggjerde Tilstand: dårlig det meste av strekningen.
 - Laksosnes - Gråttåga; mangler gjerde.
 - Sperregjerde forbi Løvstadgrotta (Øyvind Løvstad); Byggeår: 1989 Lengde: 700m Type: Nettinggjerde Tilstand: ikke vedlikeholdt.
 - Øvernes (fra brua og over Gråtåhågen)(Geir Asle); Byggeår: 1987 Lengde: 700m Type: nettinggjerde Tilstand: dårlig.
- Beredskapsgerder (kan brukes av alle i roden): (vår- og høstbeite gjerder på innmark)
 - Naustholmen (Geir Asle Haraldsen); Byggeår: 2008 Lengde/str: 50 da Type: strømgjerde Tilstand: God
 - Laksosnes (Ole Hemminghytt); Byggeår: 2014 Lengde/str.: 70 da Type: Strømgjerde Tilstand: Suverent.
 - Massingmoen (Geir Asle Haraldsen); Byggeår: 2012 Lengde/str.: 15 da Strømgjerde Tilstand: God.

RODE 6:

- Sperregjerder.
 - Tippen (Ole Hemminghytt) Unntatt dyrkamark i Stornes Byggeår: 1994 Lengde/str.: 100 da Type: Nettinggjerde Tilstand: Bra
 - Seter 1 - Leiråga - Granfelt ved Mølna Byggeår: 2010 Lengde/str.: 300m Type: Strømgjerde Tilstand: Bra
 - Innmark mellom gamle seter 1 og 2 Byggeår: 1969 Lengde/str.: 1200m Type: Netting- og strøm Tilstand: Dårlig
 - Krokli - Staupåga Byggeår: 1970 Lengde/str.: 1300m Type: Nettinggjerde Tilstand: Bra
 - Rundt innmark på seter 1 (oppe i lia) Byggeår: 1990 Lengde/str.: 400m Type: Netting- og strøm Tilstand: Bra
 - Nattbeite på seter 2 Byggeår: 2015 Lengde/str.: 1 km Type: Strøm Tilstand: Bra
 - Rundt innmark Kjell Leiråmo (ved brua til Staupåmoen)

Byggeår: 1969/2015 Lengde/str.: 300m Type: Netting- og strøm Tilstand: Bra
 - Rundt plantefelt Arne Leiråmo
 Byggeår: 1969 Lengde/str.: 500m Type: Nettinggjerde Tilstand: Dårlig
 - Nattbeite på Staupåmoen (seter 1)
 Byggeår: 2000 Lengde/str.: 700m Type: Nettinggjerde Tilstand: Bra
 - Parkeringsplass Trollberget
 Byggeår: 2000 Lengde/str.: 100m Type: Plankegjerde Tilstand: Bra
 - Rundt mølla ved Staupåmoen
 Byggeår: 2008 Lengde/str.: 200m Type: Plankegjerde Tilstand: Bra

57. Gjeterhytter/hus.

RODE 4:

- Gjeterhytte ved Svartoksen.

Byggeår: 1991 Påbygd og restaurert (lagt nytt tak) i 2015

Eierforhold: Rode 4

Beskrivelse: størrelse: 24m² Antall sengeplasser: 4 køyesenger og 2 madrasser

Hytta er låst, men nøkkelen ligger der. Reindrifta bruker den av og til.

Bilde:

- BOT-hytte og Jeger- og Fisk-hytte på Vaet i Gråtådalen
 Byggeår: 1991
 Beskrivelse: størrelse: 45m² Antall sengeplasser: 14 + 6
- Det finnes en rett til å sette opp ei gjeterhytte og et samlegjerde i Vegdalen ved kommunegrensa mellom Vegdalsvatnan.

RODE 6:

- 2 seteranlegg med hus (Leiråmo Felleseter)
 Byggeår: 1992 (seter 2) 2000 (seter 1)
 Tilstand: God
- Turistanlegg Staupåmoen (Leiråmo Felleseter/Beiarn Lodge) Drives av Arena Beiarn.

Sengeplasser: 8 Tilstand: Bra

Bilde:

- Skogsbu i Nevernes. Sengeplasser: 4 (Statskog)
- Steinbu i Staupådalen. Sengeplasser: 2 (Statskog)
- Private hytter i beiteområdet.

58. Andre innstallasjoner

RODE 4:

- Saltslikkesteiner/-automater på Hågen, i Bakklund, på Hammeren, nede i Øvernes og ved Massingbekkskaret.
- Ferister;
 - ved brua i Kysknes, Byggeår: Restaurert i 2017 Type: Tre
 - ved brua i Blåmoli; Byggeår: 1999 Type: Stålrør
 - ved brua i Tverrånes; Byggeår: Restaurert i 2017 Type: StålrørFeristene skal fungere som ei grind i et sperregjerde.
- Bruer. Det er ikke satt ned ferist i forbindelse med bruene ved Myrvoll, Krokstrand, Tjeldåslett (Lille/Store Laukslett), Skigamslett, Løvstad, Litj Gråtåga eller i Høgna.
- Kulturminner. Steingjerder på Rabben og på Moen hos Frank Mikalsen.
- Løvstadgrotta; turistplass med gapahuk

RODE 6:

- Saltslikkesteiner/-automater ved seter 2.
- Kulturminner; Leiråmomølla og gammelfjøsen på Staupåmoen
- Jervbu ved helikopterplassen i Beiardalen (Arnfinn Skoglund)

59. Viltforhold

- 2 kongeørn-reir med hekking
- trekkvei for gaupe
- yngling av jerv i Gråttådalen og i Beiardalbotn.
- Kalvingsområde for elg
- 3 hjorter (2 okser og 1 hinne)
- Mange havørn
- Mårhund
- Streifbjørn mot Saltdal

60. Reindrifta

Se Distriktsplan for Saltfjellet Reinbeitedistrikt 2014-2020

61. Hytteområder

- Ingen hyttefelt, men spredt hyttebygging.

62. Andre utbygginger

- Kraftutbygginger;
 - Hammerbekken Mikrokraftverk, Andre Kristoffersen (konsesjonsfritt, 0,36 GWh) (ikke utbygd)

63. Planer

RODE 4:

- Sperregjerde i Gråttådalen fra Kysknes til Lille Nøva og forbi Løvstad. Strømgjerde for å hindre streifbeite.
- Ferist ved Elin Eliassen, ved Løvstadbrua, i brua i Høgna og ved Skigamslett.
- Inngjerdet beite for småfe på Hågen.
- Nibio har planer om kartlegging av beitekvalitet
- Gjeterhytte på Stiloftan.
- Hytte i området ved Vegdalsvatnet pga mer og mer sau som går over til Glomfjellet og Lahkku.
- Flytte bekken inn i Monsvatnet til midten på vannet (for å hindre gjengroing) og bygge en gapahuk - et viktig rekreasjonsområde.

RODE 6:

- Arena Beiarn; bygging av adkomstvei til Loftan og hytte på Loftan.
 - Kjebeite på Stormyrhals.
64. Konfliktområder
- Løse hunder. <https://lovdata.no/dokument/JB/forskrift/2006-11-10-1275?q=Forskrift%20om%20hundehold,%20Beiarn%20kommune>
 - Nasjonalpark. Se uttalelse fra Beiarn Kommune til nye forskrifter.
 - Privatrettslige konflikter; eks. sau og rein som kommer ned på innmark, varsling om sau funnet lenge etter sankingsdato osv. Løsninger; god kommunikasjon og folkeskikk, finnerlønn kan vurderes.
 - Rovdyr. Vedlegg: Oversikt tapstall fra rode 4 1981-2015
 - Trafikkpåkjørsler av beitedyr forekommer ved seter 1 og 2.
 - Behov for motorferdsel i utmark under tilsyn og sanking (i næringsøyemed).

8.5 Rode 5

65. Kart (se vedlegg)
66. Størrelse og begrensninger
288000 da
Gråtåga, Vahcanjohkdalen, Beiarelva, kommunegrense Gildeskål.
67. Eierforhold
Privat, Opplysningsvesenets Fond (Prestegården), Salten Skogselskap og Statskog
68. Gårdsnummer
38 - 54 samt 60, 61, 66, 71
69. Antall og type beitedyr:
2017: Sluppet sau: 418 Sluppet lam: 639 Totalt: 1057 (utmark)
Storfe i utmark: ?
Storfe på innmark: 200 - 250
70. Beiterettigheter
I Utmarkskommisjonsdommen fra 1991 fikk alle i rode 5 også beiterett på allmenrettslig grunnlag i statsalmenning.
Beiterett kan leies/forpakes bort.
Innbyrdes beiterett på gårdene med unntak av privatisering av beiteretten på Strand og et bruk i Hemminghytt (Torger Trones). Her har de forskjellige bruksnummer full beiterett på sin grunn mens beiting fra nabobruk ikke tåles.
Ellers er prinsippet at man må gjerde rundt det man vil verne mot beitedyr.
En del streifbeite over på Rode 4 i Gråtådalen.
71. Bonitet
Arstaddalen og Breivikdalen er særdeles frodig.
Dalen er snøråk og beitesesongen kort.
I Eiterådalen var det tidligere seter for storfe. Godt beite for storfe og sau.
Andre tidligere storfebeiter: Nesligarden (tidligere også seter), Troli, Høyforssettli og Langlegda.
Hele Beiardalens vestsida er spesielt gode vårbeiteområder.
Det er mange skårfester og berghøler i Arstaddalen.
Det er et markert skille mellom kalkfjell og kvartsfjell ved Einan.
72. Gjerder
- Sperregjerder.
 - Eiteråga - Strandskille; Byggeår: 1995 Lengde: ca.3 km Type: Strømgjerde Tilstand: Godt vedlikeholdt.

- Strandskille - Finngamåga; Byggeår: 2000 Lengde: todelt ca.3 km Type: Strømgjerde Tilstand: God.
- Finngamåga - Einan; Byggeår: 1993 Lengde: ca. 1,5 km Type: Strøm-/nettinggjerde Tilstand: det er lavt og dårlig vedlikeholdt.
- Mellom Einan og Willy Molid er det naturlige hamrer.
- Nes - Sandspiråga; Byggeår: 2003 Lengde: ca. 3 km Type: Både netting- og strømgjerde Tilstand: Delvis vedlikeholdt
- Rundt Nesligården; Et godt nettinggjerde
- Sandspiråga - Heståga/Troåga; Byggeår: 2005 Lengde: ca. 5 km Type: Strømgjerde Tilstand: God.
- Heståga - Furumoen; Byggeår: 1990 Lengde: ca. 5 km km Type: strømgjerde Tilstand: Dårlig strømgjerde og vanskelig å vedlikeholde. Hos Laila og Stein Bjørnbakk er det nettinggjerde.
- Båslia; nettinggjerdet ligger nede.
- Sankegjerder.
 - Nesli; Byggeår: 2015 Størrelse: ca. 1 da Type: Netting og grinder Tilstand: God
 - Trolia; Byggeår: 2003 Størrelse: ca. 1 da Type: Nettinggjerde Tilstand: God
 - Gråtådalen (v/Jordbrua); Byggeår: 2007 Størrelse: ca. 2 da Type: Netting og grinder Tilstand: God
- Beredskapsgjerder.
 - Moen (Kjell Antonsen); Byggeår: 2010 Lengde: 3,5 km Type: strøm Tilstand: God
 - Øyvind Strand; Byggeår: 2009 Størrelse: ca. 25 da Type: Strøm Tilstand: God
 - Viggo Einan; Byggeår: 2009 Type: Nettinggjerde (tidligere værbeite) Tilstand: Dårlig

Tinglyste gjerder er forbudt å fjerne uten underskrift på eget skjema fra alle parter.
Ansvarsfordeling om vedlikehold er vanlig.

73. Gjeterhytter/hus.

- Lille Næveråvatn (privat; Harry Rasch).
Byggeår: 1987 Tilstand: Dårlig
- Lapphelleren ovenfor Lille Nervervatn.
Byggeår: Fra 1800-tallet Tilstand: Lite brukt
- 3 hytter ved Lappåvatn (privat).
- Kvalvatnet Nord. (Eiterjord grunneierlag)
Byggeår: 1992 Str.: ca. 25m2 Sengeplasser: 8 Tilstand: God
Bilde:
- Kvalvatnet Sør - Naustet (Trones grunneierlag)
Byggeår: 2005 Str.: ca. 15m2 Sengeplasser: 4 Tilstand: Nyrestaurert
Bilde:

74. Andre innstallasjoner

- 2 saltslikkesteiner/-automater i Trolia og 1 i Stimarka.
- Ferister;
 - 2 stk på Førsmoen, Type: Stålrør
 - 2 stk på Nesliveien; Type: Stålrør
- Bruer.

- 2 hengebruer i Eiterådalen; Byggeår: De første er gamle og er siden reparert flere ganger. Eierforhold: Eiterjord Grunneierlag
- Kulturminner
 - Gamle steingjerder i Trolia, Strandlia, på Vold og i Hauforssettli.
 - Jonasgammen; Byggeår: på slutten av 1800-tallet Tilstand: Holdt på å ramle ned og er under oppbygging. Eierforhold: Historielaget.
 - Boplassen til Sti-Dina og 2 nedramla skjytter i Stien.
 - Restaurerte møller i Sandspiråga hos Willy Molid, på Neslia og i Eiteråga.
- Gapahuker på Rabben i Eiterjordlia og i Trolia (på Øverlæger)
- 5 gammer i Os- Hemminghyttli.
- Steinbrudd i Arstaddalen;
 - Byggeår: 1961 Eierforhold: Opplysningsvesenets Fond
- Grustak i Arstaddalen; (beste grusen nord for Møre)
 - Byggeår: 1961 Eierforhold: Tore Soløy
- Isfiskeløype (scooter) til Kvalvassdalen fra Trones.
- Fotefar mot Nord - traseen fra Gråttådal til Os med gapahuk ved Jordbrua.
- Kommunalt vannverk i Trolia og i Ågleinåga.

75. Viltforhold

- Kongeørn-reir med hekking på Høgna i Gråttådalen og i Strandlia.
- Yngling av jerv i Gråttådalen og i Breivika.
- Kalvingsområde for elg og rein
- Mange havørn
- Trekkveier for gaupe.

76. Reindrifta

Se Distriktsplan for Saltfjellet Reinbeitedistrikt 2014-2020

77. Hytteområder

- Spredt hyttebygging/fritidsboliger på Eiterjord/Kvalvatn, Os, Neslia, Hemmenghytt m.m. (ca. 25-30 hytter)
- Hyttefelt i Trones (Bjørn og Svein Trones) (1 bygd) egen reguleringsplan.
- Hyttefelt i Trolia (10 stk) egen reguleringsplan.
- Hyttefelt i Stimarka (ca. 22 stk) egen reguleringsplan og egen Hytteforening; leder: Arnt Eimund Pedersen.

78. Andre utbygginger

- Kraftutbygginger;
 - Heståga og Troåga Kraftverk, SKS Produksjon AS (9,0 GWh) (ikke utbygd)
 - Breivikelva Kraftverk; Nord-Norsk Småkraft AS (27,20 GWh)(ikke utbygd)
 - Govddesåga Kraftverk; Govddesåga Kraftverk AS (58 GWh)
 - Steinåga Kraftverk; SKS Produksjon AS (25,90 GWh)
 - Eiteråga mikro/minikraftverk; Christoffersen (1,18 GWh) (ikke utbygd)
 - Nonsåga mikro/kraftverk; Jakobsen (0,52 GWh)
 - Minikraftverk i Arstadfossen; Arstadfossen Kraftverk AS (3,60 GWh)
 - Arstaddals utbygginga; 1961-65
- Utfordringer: Oppsetting av gjerder etter slike utbygginger.

79. Planer

- Sperregjerder:

- Gråtåtunga/Båslia; behov for å gjerde i dette området da det kommer ned en del sau her.
- Flytte ned det 20 år gamle gjerdet på Furumo ned til veien (opp veien ved Alvar Moen i Feskosen)
- Ferister:
 - Gråtådalen; Ved Løvstadbrua, Gråtåbrua ved Høgna og ved Lille Gråtåga.
- Rekreasjonsløype (scooter) Storjord - Oslia - Gråttådal under planlegging.

80. Konfliktområder

- Løse hunder.
Dette er et årvissst problem i Stimarka - der må det settes opp infoskilt.
- Nasjonalpark; Landskapsvernområde i Feskosdalen og i Vachamjohkdalen
- Privatrettslige konflikter; eks. sau og rein som kommer ned på innmark, nabokonflikter og gjerdehold, bruksrett på vei og bruk av areal.
- Rovdyr. Vedlegg: Oversikt tapstall fra rode 5 1981-2017

Naustet ved Kvalvatnet (foto: Bjørn Trones)

9. Tiltaksplan

Handlingsplanen viser en oversikt over tiltak som beitenæringen ønsker å vektlegge og arbeide med i de nærmeste årene. Handlingsplanen skal evalueres hvert år for å kontrollere framdriften og for eventuelt å foreta justeringer. Det er ment at beitebruksplanen skal rulleres hvert 4. år.

TILTAK 1	Informasjonsstrategi
Formål	Bedre forståelsen for beitenæringa sin betydning i kommunen og forebygge konflikter
Bakgrunn	Behov for å informere om lover og regler, bl.a. båndtvangbestemmelsene samt informere folk om at de kan bidra med info både under sanking, ved sykdom eller ved funn av kadaver m.m.
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none">• Henge opp skilt om båndtvangbestemmelsene m.m. på turisthyttene og ved utfartsområder i dialog med Turistforeninga.• Egen facebookside (hvor publikum bla kan melde om sett sau i sanketida - trekking av en premie)• Ei intern facebookgruppe med info til medlemmene (eks. oversikt over sauemerking)
Ansvarlig	Beitelaget
Finansiering	Beitelaget
Gjennomføring	Rodene - 2018

TILTAK 2	Rydding av beitearealer og stier i utmarka
Formål	Få fram bedre beite og forebygge gjengroing av beite og stier i samarbeid med grunneier.
Bakgrunn	Tilveksten er større en avvirkningen i Beiarn. "Et felt tre er et godt tre" (sitat Audgar Carlsen)
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none">• Stimulere til økt avvirkning i beiteområdene.• Vurdere kje som kulturlandskapspleier. Vurdere kje som kulturlandskapspleier.
Ansvarlig	Beitelaget
Finansiering	Søke midler til felles ryddeprosjekt innen hver rode.
Gjennomføring	Rodene - i løpet av planperioden

TILTAK 3	Vedlikehold av anlegg som gjerder, sankekveer, hytter m.m.
Formål	Holde dyrene adskilt fra nærliggende roder og eventuell bebyggelse - holde dyrene på rett side av gjerdet.
Bakgrunn	Mange av gjerdeplanene og -avtalene har gått ut og flere hytter trenger vedlikehold.
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> • Et sammenhengende sperregjerde for sau på begge sider av Beiarelva • Vedlikeholde gamle anlegg
Ansvarlig	Rodene og grunneierne
Finansiering	Søke om tilskudd, rodene og grunneierne
Gjennomføring	Rodene og grunneierne - fortløpende etter behov

TILTAK 4	Rekruttering til jakt på predatorer
Formål	Reduksjon av predatorer og et velfungerende fellingslag med høy beredskapskapasitet.
Bakgrunn	For store tap til predatorer
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere til økt revejakt på vinteren/våren (før 15.april) • Stimulere til et godt jegermiljø
Ansvarlig	Beitelaget i samarbeid med kommunen, Jeger- og Fiskerforening, grunneiere
Finansiering	Beitelaget og kommunen/stat (eks. viltfondet)
Gjennomføring	Beitelaget - gjennom hele planperioden

TILTAK 5	Kurs/infomøter
Formål	Øke kompetansen til brukerne
Bakgrunn	Behov for faglig oppdatering
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> • Om bruk av informasjonen fra radiobjøllene • Sykdom hos sau • Gjeterhundkurs • Kadaverhundkurs
Ansvarlig	Beitelaget i samarbeid med nabo-beitelag ved behov.
Finansiering	Søke om tilskudd
Gjennomføring	Beitelaget - gjennom hele planperioden

TILTAK 6	Beitegransking/Vegetasjonskartlegging
Formål	Oppdatere eksisterende vegetasjonskart
Bakgrunn	Siste beitegransking var i 1959 (Hersoug og Lyftingsmo)
Beskrivelse	Kontakte Nibio som skal gjennomføre denne kartleggingen og vise vårt behov.
Ansvarlig	Beitelaget og Kommunen
Finansiering	Søke om tilskudd
Gjennomføring	Nibio - i løpet av planperioden, men ønske om så snart som mulig

TILTAK 7	Beiterettighetshavere skal ha høringsrett ved inngrep i
-----------------	--

	beiteområdet.
Formål	Fremme lagets interesser og behov for å unngå uønskede konsekvenser av naturinngrep.
Bakgrunn	Når små elver som fungerer som gjerde i beiteområdet blir bygd ut skal de erstattes med fysiske gjerder. Dette vil redusere konfliktnivået der det kommer ned sau fra andre roder.
Beskrivelse	Fremme innsigelser ved inngrep når det er nødvendig.
Ansvarlig	Beitelaget/beiterettighetshavere.
Finansiering	Beitelaget
Gjennomføring	Beitelaget - ved nye høringer.

TILTAK 8	Innarbeide behovet for ferister i Økonomiplanen og Hovedplan Vei
Formål	Redusere konfliktnivået i forhold til sammenblanding av sauer fra ulike roder..
Bakgrunn	Når det er bygd nye bruer i kommunale veier, er ikke de gamle feristene blitt erstattet - noe som har ført til sammenblanding av sauer fra forskjellige roder (eks. i Gråttådalen) Fungerende ferister: Blåmolibrua (Gnr.59/1) og Tverrånesbrua (Gnr.62/2) (her er feristene lagt utenom selve brua slik at sauene kommer seg mellom ferista og brua). Ikke fungerende ferister hvor det har vært ferister før: Myrvollbrua (Gnr.26/5) (ikke lagt ned ny ferist etter restaurering av brua). I Gråttådalen: ved hovedbrua (Gnr. 61/1), Løvstadbrua (Gnr. 59/4) og den innerste nedfor Eliassen (Gnr. 37/1) (her kommer sau fra rode 5 over til rode 4 og 6). Kjellåslett (Gnr.29/1) og Krokstrandbrua (Gnr.28/1).
Beskrivelse	I forbindelse med vedlikehold av bruer (f.eks. ved bytte av dekke) skal det ved behov settes inn velfungerende ferister eventuelt en restaurering av de ferister som ikke fungerer.
Ansvarlig	Beitelaget og Kommunen
Finansiering	Kommunen (ca. 130.000,- kr/ferist gjennom Hovedplan Vei)
Gjennomføring	Kommunen - i løpet av planperioden

TILTAK 9	Internt arbeid Beitelaget
Formål	Styrking av beitenæringen, samt økning av beitetrykket.
Bakgrunn	Antallet sauebruk har gått ned og det er lite rekruttering til næringa.
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> • Øke antall beitedyr og rekruttering av nye sauebruk. • Vurdere sammenslåing av roder med få brukere. • Vurdere å ta i bruk områder som det i dag ikke er beitedyr i. • Utarbeide en sankeveileder med veiledende milepæler for start og slutt på sankinga og tiltak som settes i gang ved de ulike milepæler.

Ansvarlig	Beitelaget og Kommunen
Finansiering	Beitelaget og Kommunen
Gjennomføring	Beitelaget og Kommunen - i løpet av planperioden

TILTAK 10	Digitalisering av kart over gode beiteområder m.m.
Formål	Dempe konfliktnivået mellom beitenæringa og f.eks. utbyggere av hyttefelt m.m. samt styrke beitenæringa som høringspart.
Bakgrunn	Det finnes ikke lokale digitale beitekart.
Beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> Lage ulike GIS-kart med ulik informasjon om beiteområdet.
Ansvarlig	Beitelaget og Kommunen
Finansiering	Beitelaget og Kommunen
Gjennomføring	Beitelaget og Kommunen - i løpet av planperioden

TILTAK 11	Vokteplikt
Formål	Dempe konflikten med andre grunneiere/innbyggere
Bakgrunn	Det oppstår situasjoner i løpet av beitesesongen der beitedyr trekker inn på eiendommer/ grunn der de ikke hører hjemme. Disse dyrene må i enkelte tilfeller jages bort da eier eller den som fører tilsyn ikke henter ut dyra.
Beskrivelse	Beitedyr som meldes inn må hentes ut så fort som mulig og innen rimelighetens grenser.
Ansvarlig	Dyreeier og de som fører tilsyn av dyra.
Finansiering	
Gjennomføring	Fortløpende gjennom beitesesongen av eier/tilsynsfører

10. Kartdel (rodekart og et stort kart)

Vedlagt.

11. Vedlegg.

- Merking av sau
- Høringsuttalelse til utvidelse og revisjon av Saltfjellet-Svartisen; Beiarn Kommune
- Oversikt tapstall 1981-2017 for hver rode.

LITTERATURLISTE:

Beiarn - natur, kultur og slekt gjennom tidene 2.del (Øystein Ringaker)

Beitebruksplan for Øyer Kommune 2014 - 2018

Beitegranskninger (Hersoug og Lyftingsmo, 1959)

Forvaltningsplan for Rovvilt i Nordland (2017)

Framtid med sau og rein i Indre Salten 2007-2009 (Cathrine Enoksen)

Distriktsplan for Saltfjellet Reinbeitedistrikt 2014 - 2020

Kommuneplanens Samfunnsdel for Beiarn (2014-2018)

Norges Lover

BIDRAGSYTERE:

Håkon Høyås

RODE 1: Otto John Navjord, Rune Jørgensen, Steinar Pedersen, Arvid Savjord, Anfinn Aspmo, John Harald Jørgensen

RODE 2: Audgar Carlsen, Trude Nystad, Halvdan Johannessen

RODE 3: Frøydís Forsmo (+ Svein Egil), Fred Arne Skjelstad, Egil Moen, Asle Solbakk, Ørjan Kristensen

RODE 4: Geir Asle Haraldsen og Lise Øvernes

RODE 5: Kjell Antonsen, Cato Breivik, Sture Christensen, Kjetil Christoffersen,

RODE 6: Ole Hemminghytt, Andre Kristoffersen, Jann-Andreas Johannessen, Hanne Høyås
Ågot Eide

Anne Maren Wasmuth

Frank Movik

Torbjørn Grimstad

Edvard Lund

Mads Forsell

Asgeir Jorbru

Bjørn Vilhelmsen

Helge Osbak

Trond Sivertsen

Bjørn Laukslett

Bjørn Leiråmo

Per Thomas Kuhmunen

Stig Robert Haugen